

Ushbu qo‘llanma “Echo” nodavlat notijorat tashkiloti tomonidan “Mahalliy hamjamiyatlar uchun gender byudjeti” loyihasi doirasida, AQSh Xalqaro Taraqqiyot Agentligi (USAID) tomonidan moliyalashtirilgan “Markaziy Osiyoda ijtimoiy innovatsiyalar” dasturi doirasida Yevroosiyo jamg‘armasi ko‘magida tuzilgan.

Gender byudjeti tushunchasi

Butun dunyo hukumatlari gender tengligi va hayotning turli sohalarida ayollarning imkoniyatlarini kengaytirish bo'yicha milliy va xalqaro majburiyatlarni oldi. Bir qancha xalqaro konventsiyalar va platformalar, jumladan Ayollarga nisbatan kamsitishning barcha shakllariga barham berish to'g'risidagi konventsiya (CEDAW) va BMTning Pekin harakat platformasi hukumatlarning ayollar huquqlarini ro'yobga chiqarish va gender tengligiga erishishga sodiqligini namoyish etadi.

Gender byudjeti hukumatlarning gender tengligini qanday targ'ib qilayotgani uchun mas'uliyatni oshiradi va byudjet va siyosatlar gender tengligiga asoslanganligini ta'minlashga yordam beradi. Bu soha va mahalliy hukumat siyosatlari, rejalari va byudjetlarida gender tafovutlarini bartaraf etish uchun zarur choralarini aniqlash va aks ettirishni o'z ichiga oladi. Gender byudjeti, shuningdek, daromadlarni yig'ish va ichki resurslarni taqsimlash siyosati va rivojlanishga rasmiy yordamning gender tabaqalashtirilgan ta'sirini tahlil qilishga intiladi.

Gender yoki genderga mos byudjet - jamiyatning ijtimoiy-gender tuzilishini, xususan, ayollar manfaatlarini aks ettiruvchi ehtiyoj va manfaatlarga asoslangan byudjet.

Gender byudjetining uchta maqsadi bor:

- moliyaviy rejalashtirishning hisobdorligi va shaffofligini ta'minlash
- gender jihatlarini hisobga olgan holda, masalan, ayollar va erkaklarni byudjetni tayyorlashga teng ravishda jalb qilish choralarini ko'rish orqali byudjetni shakllantirish jarayonida ayollarning ishtirokini oshirish.
- gender tengligi va ayollar huquqlarini ilgari surish.

GBO tashabbuslari hukumat ichida ham, tashqarisida ham manfaatdor tomonlarning keng doirasini qamrab olishi mumkin. Hukumat tarkibidagi sub'ektlarga moliya va rejalashtirish vazirliklari, gender tengligi bo'yicha organlar, tarmoq vazirliklari, mahalliy hukumatlar va parlamentlar kiradi. Hukumatdan tashqari ishtirokchilar orasida ayollar va gender tengligi bo'yicha tashkilotlar, boshqa fuqarolik jamiyati guruhlari va ilmiy doiralar bor. Ularning har biri o'z roliga ega va shuning uchun GOBni amalga oshirish uchun zarur bo'lgan imkoniyatlar ham farq qilishi mumkin.

“Gender byudjeti”, “gender byudjeti” va “gender byudjeti tashabbuslari” atamalarini farqlash kerak.

Gender byudjeti, mohiyatiga ko'ra ham, foydalaniladigan vositalar nuqtai nazaridan ham mustaqil narsa emas. Bunday byudjet davlat byudjeti va mahalliy budjetlarning ijtimoiy-iqtisodiy samaradorligini oshirish maqsadida ularga gender komponentini kiritish orqali ularning o'ziga xos transformatsiyasi hisoblanadi. Gender byudjeti kabi boshqaruv texnologiyasini qo'llash sohasi, birinchi navbatda, davlat va mahalliy byudjetlar, davlat ijtimoiy sug'urta fondlari, shuningdek, ijtimoiy xizmatlarning uchinchi nodavlat sektorini davlat tomonidan qo'llab-quvvatlashdir. Ushbu texnologiyani qo'llash darajalari xilma-xildir: davlat byudjetidan mahalliy qishloq byudjetigacha, milliy dasturlardan alohida aholi punktlari va korxonalarini rivojlantirish dasturlarigacha, makroiqtisodiy echimlardan mikroiqtisodiy echimlargacha (tadbirkorlik, fuqarolar guruhi).

Gender byudjeti milliy va mahalliy darajada gender tengligiga erishishning amaliy usullarini amalga oshirishga intiladi. Darhaqiqat, gender byudjeti iqtisodiy va ijtimoiy siyosatning deyarli barcha jabhalariga gender yondashuvini samarali joriy etish hamda byudjetdan nafaqat ayollar va erkaklar, balki aholining ijtimoiy himoyaga muhtoj toifalari foydasiga to'g'ri taqsimlanishini ta'minlovchi davlat vositasidir. bolalar, nafaqaxo'rlar va boshqalar. Gender byudjeti byudjetdan ajratmalarning ayollar va erkaklarning ijtimoiy-iqtisodiy imkoniyatlariga ta'sirini o'rganishni ham o'z ichiga oladi. Belgilangan vazifalarga erishish uchun davlat mablag'laridan foydalanish natijasida bunday ta'sir darajasini o'lchash gender byudjetlashtirishning asosiy elementidir.

Gender byudjeti bilan bog'liq gender tashabbuslari juda xilma-xil bo'lishi mumkin. Ularning amalga oshirilishi GBSni amalga oshirishning siyosat darajasiga, aniq masalalar qay darajada qamrab olinganligiga va ular amalga oshirilayotgan byudjet bosqichiga bog'liq. Gender byudjeti tashabbuslari turli darajalarda amalga oshirilishi mumkin, ya'ni respublika byudjetiga ham, mintaqaviy va mahalliy darajadagi byudjetlarga ham tegishli. Shunga ko'ra, maxsus gender byudjeti tashabbuslari ko'p shakllarga ega bo'lishi mumkin. Xususan, ular alohida hujjat tayyorlashni ta'minlashi mumkin. keyin byudjet bilan birga taqdim etiladi, ular ham rasmiy byudjet takliflari yoki hukumatdan tashqari manfaatdor guruhlar tomonidan tayyorlangan mustaqil hujjatlar bo'lishi mumkin. Gender byudjet tashabbuslarini joriy etishning asosiy maqsadlari quyidagilardan iborat: siyosatni, qarorlar qabul qilish jarayonlarini va gender aspektini hisobga olgan holda resurslarni taqsimlash/foydalanishni baholash tizimini ishlab chiqish; byudjet siyosati va byudjetlashtirishga gender istiqbolini kiritishni ta'minlash mexanizmlarini ishlab chiqish va amalga oshirishga ko'maklashish; resurslarni taqsimlash jarayonida barcha manfaatdor tomonlarning ishtiroki darajasini oshirish. Gender byudjetlashtirish tashabbuslari turli maqsadlarga ega bo'lishi mumkinligi sababli, ushbu tashabbuslar doirasida ko'rilgan choralar ham har xil bo'lishi mumkin. Eng mashhur tadbirlardan ba'zilar tadqiqot, targ'ibot, monitoring, trening, xabardorlikni oshirish, tahlil qilish va siyosatni ishlab chiqishni o'z ichiga oladi. GBI byudjet mablag'larini ko'paytirish yoki qayta taqsimlashga, resurslar sifatini yaxshilashga qaratilgan bo'lishi mumkin; resurslarni qayta taqsimlash; davlat siyosati va dasturlari turi va sifatini o'zgartirish. Bundan tashqari, ular byudjetni bir butun sifatida tahlil qilishlari yoki muayyan sohaga (masalan, sog'liqni saqlash) e'tibor berishlari mumkin. Ular, shuningdek, muayyan muammolarni hal qilishga qaratilgan bo'lishi mumkin va bir nechta turli bo'limlar byudjetlarining ma'lum bo'limlarida aks ettirilishi mumkin.

O‘zbekiston Respublikasi Gender tengligi strategiyasida gender byudjeti konsepsiyasi

Bugungi kunga kelib, gender byudjeti tushunchasi uning aniq tushunchasida hali ham mavjud emas. Shu bilan birga, O‘zbekiston Respublikasi Milliy qonunchiligida mazkur atamaning yaqin kelajakda samarali qo‘llanilishi uchun konstruktiv asos yaratildi. O‘zbekistonda mustaqillikning dastlabki kunlaridanoq xotin-qizlarning mavqeini oshirishga qaratilgan milliy dastur va chora-tadbirlar qo‘llab-quvvatlanib kelinmoqda.

O‘zbekiston ayollarni har qanday kamsitish va ta‘qiblardan huquqiy, ijtimoiy va iqtisodiy himoya qilishni nazarda tutuvchi barcha asosiy xalqaro shartnomalarga qo‘shilgan. Genderga yo‘naltirilgan “Ayollar va erkaklar uchun teng huquq va imkoniyatlar kafolatlari to‘g‘risida”, “Ayollarni zulm va zo‘ravonlikdan himoya qilish to‘g‘risida”, “Fuqarolarning reproduktiv salomatligini muhofaza qilish to‘g‘risida”, “15-moddaga o‘zgartish va qo‘shimchalar kiritish to‘g‘risida”gi qonunlar. Oila kodeksi”, “O‘zbekiston Respublikasi Mehnat kodeksiga o‘zgartishlar kiritish to‘g‘risida”gi – ayollarning ilgari taqiqlangan mehnat turlarini tanlashi bilan bog‘liq cheklovlarni va mehnat qonunchiligining boshqa gender-assimetrik qoidalarini olib tashlash to‘g‘risida. Ularni ishlab chiqishda BMT Taraqqiyot dasturi, Aholi jamg‘armasi, Bolalar jamg‘armasi, Inson huquqlari bo‘yicha Oliy komissar boshqarmasi, Narkotiklar va jinoyatchilik bo‘yicha idora, Xalqaro migratsiya tashkiloti, Xalqaro mehnat tashkiloti kabi BMT agentliklari ekspertlari ishtirok etdilar. Shuningdek, Prezidentning 20 dan ortiq farmon va farmoyishlari, hukumat qarorlari qabul qilindi. Xotin-qizlarga nisbatan zo‘ravonlik va oiladagi zo‘ravonlikning oldini olish, eskirgan urf-odatlariga qarshi kurashish borasidagi ishlarni kuchaytirishga qaratilgan qator o‘zgartirish va qo‘shimchalar kiritildi. Normativ-huquqiy hujjatlar qoidalarining gender tengligi tamoyillariga nomuvofiqligini bartaraf etish, ularni qo‘llash jarayonida kamsitish xarakteridagi yuzaga kelishi mumkin bo‘lgan xatarlarni aniqlashga qaratilgan qonun hujjatlarini majburiy gender-huquqiy ekspertizadan o‘tkazish joriy etildi. Mamlakatimizda amalga oshirilayotgan ijtimoiy-iqtisodiy islohotlar jarayonida ayollar va erkaklarning barcha sohalarda, jamiyat hayotida teng huquq va imkoniyatlarini ta‘minlashga qaratilgan 2030-yilgacha O‘zbekistonda gender tengligiga erishish strategiyasi ishlab chiqilmoqda. O‘zbekistonda bu boradagi qonunchilik va huquqni qo‘llash amaliyotini takomillashtirishda parlamentning rolini oshirish bo‘yicha izchil chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda:

birinchidan, Oliy Majlis Senati Raisi rahbarligida gender tengligini ta‘minlash komissiyasi tuzildi;

ikkinchidan, parlament yuqori palatasida Xotin-qizlar va gender tengligi masalalari qo‘mitasi tuzilib, uning asosiy vazifasi gender tengligini ta‘minlashga qaratilgan davlat siyosatini amalga oshirish, qonunchilikni takomillashtirish va bu boradagi parlament nazoratini amalga oshirish bo‘yicha takliflar ishlab chiqishdan iborat. Qo‘mita mazkur sohaga oid qonun hujjatlari ijrosini nazorat qiladi.

uchinchidan, 2030-yilgacha bo‘lgan davrda Barqaror rivojlanish sohasidagi Milliy maqsad va vazifalar ijrosini monitoring qilish bo‘yicha Parlament komissiyasining tizimli ishi tashkil etildi, bunda beshinchi maqsad gender tengligiga erishish vazifalariga bag‘ishlandi. Uning asosiy vazifalari qatoriga qonun hujjatlari ijrosini monitoring qilish, Barqaror rivojlanish milliy maqsadlariga kiritilgan sohalarda rivojlanishini tanqidiy tahlil qilish, Barqaror rivojlanish maqsadlari amalga oshirilishi ustidan parlament va par-

lament, jamoatchilik nazoratini amalga oshirish, bu boradagi ishlar yuzasidan takliflar tayyorlash kiradi. qonunlar va boshqa normativ-huquqiy hujjatlar loyihalarini ishlab chiqish;

to'rtinchidan, Oliy Majlis Senati Raisi boshchiligida Respublika Xotin-qizlar jamoat kengashi tuzilib, uning asosiy vazifalaridan biri xotin-qizlar va qizlarni har tomonlama qo'llab-quvvatlash bilan bir qatorda O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Qonunchilik palatasi qoidalarini muvofiqlashtirishdan iborat. BMTning ayollarga nisbatan kamsitishning barcha shakllariga barham berish to'g'risidagi konventsiyasi va Pekin harakat platformasi va Milliy harakat rejasini amalga oshirish.

Jamoatchilik kengashi tarkibiga hayotiy tajribaga ega, yurtdoshlar muammolarini yaxshi biladigan faol va tashabbuskor ayollar kiritilib, joylardagi xotin-qizlar kengashlari faoliyatiga hokimlarning xotin-qizlar masalalari bo'yicha maslahatchilari rahbarlik qiladi. Ularga ayollarni qo'llab-quvvatlash uchun respublika va viloyat jamg'armalari ajratiladi;

beshinchidan, xotin-qizlarni har tomonlama qo'llab-quvvatlash bo'yicha ustuvor yo'nalishlardan biri bo'lgan Mahalla va oilani qo'llab-quvvatlash vazirligi, shuningdek, Xotin-qizlarni va ularning mehnat bozorida talab katta bo'lgan kasblar bo'yicha bilim va ko'nikmalarini qo'llab-quvvatlash jamg'armasi tashkil etildi;

Oltinchidan, O'zbekiston Kasaba uyushmalari federatsiyasi hamda Mahalla va oilani qo'llab-quvvatlash vazirligi hamkorligida barcha hududlarda xotin-qizlarning hayotiy muammolarini o'rganish va aniqlash, qashshoqlikni kamaytirish va aholi turmush farovonligini oshirish bo'yicha ishlarni tashkil etish bo'yicha maxsus Respublika ishchi guruhi tuzildi. aholi. Ularni hal etish bo'yicha maqsadli ishlarni amalga oshirish uchun mutlaqo yangi tizim – "ayollar daftarchasi" joriy etildi. Bu kimlar haqiqatan ham yordamga muhtojligini aniqroq aniqlash, aholining ijtimoiy himoyaga muhtoj qatlamlari bilan manzilli ishlarni tashkil etish, 30 dan ortiq turdagi ijtimoiy xizmatlarni elektron shaklda ko'rsatish imkonini bermoqda. Oilaviy zo'ravonlik qurbonlarini himoya qilish maqsadida Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 4-yanvardagi "Xotin-qizlarni zulm va zo'ravonlikdan himoya qilish tizimini takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarori qabul qilindi. "Tazyiq va zo'ravonlikka uchragan ayollarni himoya qilish buyrug'i berish, ularning ijrosini ta'minlash, nazorat qilish tartibi to'g'risida"gi nizomlar hamda "Bosish va zo'ravonlik sodir etgan yoki qilishga moyil bo'lgan shaxslarga nisbatan huquqbuzarliklarni bartaraf etish dasturlari xulq-atvori" tasdiqlandi. Tuzatish dasturining asosiy vazifalari orasida:

- ayollarga nisbatan zo'ravonlik holatlarining oldini olish;
- bunga yordam beruvchi sabab va shart-sharoitlarni bartaraf etish;
- zo'ravonlikning yashirin (yashirin) shakllarini aniqlash va tuzatish;
- zo'ravonlik sodir etgan shaxslar bilan individual (yoki guruhlar shaklida) tushuntirish ishlarini olib borish va boshqalar.

O'zbekiston BMT konvensiya organlari bilan Ayollarga nisbatan kamsitishning barcha shakllariga barham berish to'g'risidagi konvensiya, shuningdek, Pekin deklaratsiyasi va Harakatlar platformasiga muvofiq xotin-qizlarning mavqeini oshirish va ularning imkoniyatlarini kengaytirish sohasida hamkorlikni rivojlantirmoqda.

Mahalliy gender byudjeti

Har qanday dasturning muvaffaqiyati ushbu dastur uchun maxsus ajratilgan pulga bog'liq. To'g'ri moliyalashtirilmasa, voqealar qog'ozda qoladi.

Gender byudjeti - bu markaziy va mahalliy hukumatlar siyosat, rejalar va byudjetlarga kiritadigan o'zgarishlar

- samaraliroq siyosatni shakllantirish

- gender tengligini targ'ib qilish

- turli ehtiyojlar va ustuvorliklarga ko'proq mos keladigan rejalarini ishlab chiqish

- samarali natijalarga erishish uchun ko'proq adekvat byudjetlarni yaratish

GPB qo'llanilishining asosiy elementlari (genderga mos byudjet)

1. Genderga sezgir tahlil

Yaxshi tahlil har qanday GOB ishining asosiy elementidir.

GOB tahlili siyosat va byudjetlarning gender tengligiga ta'sirini o'rganadi. Tahlil quyidagi savolga javob izlaydi:

Byudjetlarni hisobga olgan holda, taqdim etilayotgan siyosat yoki xizmatlar gender tengsizliklarini yumshatadimi, kuchaytiradimi yoki o'zgarishsiz qoldiradimi?

GOB tahlili 5 asosiy bosqichni o'z ichiga oladi:

1-qadam: Tahlil qilinayotgan xizmatlar ko'rsatish sohasi bo'yicha bazaviy so'rovni o'tkazing

2-bosqich: Bu sohada gender muammolarini aniqlang

3-qadam: Ushbu xizmatlardan kim va qay darajada foyda ko'rishini tahlil qiling

4-qadam: Ajratilgan byudjetlarni tahlil qilish

5-qadam: Gender tengligini takomillashtirish bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqish

Misol:

Buhiro Mahalla faollari pandemiya davrida boquvchisini yo‘qotgan ayollarga yordam berishga harakat qilishdi.. Lekin buning uchun bunday oilalar va ularning qashshoqlik sabablari haqida ma’lumot to‘plash zarur edi. Xotin-qizlar faol yig‘ilishlar o‘tkazib, bunday ma’lumotlarni to‘plash zarurligini ommaviy axborot vositalari orqali aholiga yetkazishdi. Oylik davomida har bir oila bo‘yicha statistik ma’lumotlar va ularning kam ta’minlanganlik sabablari va ularga yordam ko‘rsatish imkoniyatlari to‘g‘risida ma’lumotlar yig‘ildi. Ushbu materiallar shahar hokimiyatiga yuborildi va bir necha kun ichida 12 oilaga oylik oziq-ovqat va mahalladan yordam berildi ...

2. GOB ishiga barcha shahar hokimiyatlarini jalb qilish

GOB bir emas, balki munitsipalitetning barcha bo‘linmalarining umumiy mas’uliyati sifatida qabul qilinishi va qabul qilinishi kerak, chunki ko‘plab xizmatlar, transportdan infratuzilmagacha, atrof-muhitdan ijtimoiy-madaniy xizmatlargacha, ayollar va erkaklar uchun turli xil ehtiyojlar va natijalarga ega. Shu nuqtai nazardan qaraganda, muvofiqlashtirish bir bo‘lim tomonidan amalga oshirilsa ham, rejalashtirish, amalga oshirish va monitoring jarayonlarida barcha bo‘limlarning faol ishtiroki zarur. Moliyaviy xizmatlar bo‘limining rejalashtirish va byudjetlashtirish jarayonlarida etakchi ishtirokchi sifatida ishtirok etishi, ayniqsa, GOB samaradorligini oshiradi.

3. Strategik rejalar va dasturlarga gender nuqtai nazarini integratsiyalash

Gender tengligi munitsipalitetlar uchun ustuvor masalaga aylanishi uchun strategik rejalar va yillik harakatlar dasturlariga gender mezonlarini joriy etish zarur. Shu bois:

- strategik rejalarda genderga xos maqsad, vazifalar, strategiya va tadbirlar belgilanishi mumkin;
- genderga bog‘liq bo‘lgan samaradorlik ko‘rsatkichlari dasturning bajarilishi sifatida shakllantirilishi mumkin;
- faoliyat hisobotlarida gender tengligini ta’minlash bo‘yicha amalga oshirilgan ishlar to‘g‘risida ma’lumot berilishi mumkin;
- Shahar rahbarlari strategik rejalarini tayyorlashda gender tengligini ta’minlashga alohida e’tibor qaratishlari va shu orqali gender tengligini ustuvor masalaga aylantirishlari mumkin.

4. Gender nuqtai nazarini byudjetlashtirish jarayoniga integratsiya qilish

Adekvat byudjetni ajratish gender tengligi maqsadlari, vazifalari va tadbirlarini strategik rejalar va yillik harakatlar dasturlariga kiritish kabi muhimdir. Shuning uchun byudjetni ham gender ob’ekti orqali baholash kerak.

- Strategik rejada gender tengligini ta’minlashga qaratilgan tadbirlar uchun mablag‘ ajratilganmi?
- Bu mablag‘ yetarli?
- Bu mablag‘lar umumiy shahar byudjetining necha foizini tashkil qiladi?
- Ushbu maqsadni amalga oshirish uchun ushbu mablag‘ning necha foizi sarflandi?

5. Genderga mos rejalashtirish, amalga oshirish va byudjetlashtirish jarayonlarida vakillik va ishtirok etish

GPGning muhim qismi - barcha munitsipal lavozimlarda va qarorlar qabul qilish jarayonlarida ayollarning vakilligini oshirish, shuningdek, ayollarning teng ishtirokini ta'minlaydigan ishtirok mexanizmlarini ishlab chiqish.

- Munitsipalitetlarda ayollarning soni va foizi qancha?
- Munitsipalitetlarda rahbarlik lavozimlarida ayollar qancha foizni tashkil etadi?
- Maslahatchi ayollarning foizi qancha?
- Qaysi komissiyalar tarkibiga shahar kengashi ayollari kiradi?
- Ayollar munitsipal qarorlarni qabul qilish jarayonlarida (ayniqsa, ustuvor vazifalarni belgilash va byudjetlashtirishda) yetarli darajada vakillik qiladimi?
- Ishtirok etish jarayonlarida ayollar teng imkoniyatlarga egami?
- Munitsipalitetlarning qo'shma majlislarini o'tkazish joyi va vaqti ayollar uchun mosmi?

6. GOB taraqqiyotini kuzatib boring va baholang

Gender tengligi nuqtai nazaridan siyosat va byudjetlarga kiritilgan o'zgarishlarni va bu o'zgarishlarning ta'sirini kuzatib borish juda muhimdir. Bunday monitoring ikki sohada, ya'ni munitsipalitet ichida va undan tashqarida amalga oshirilishi mumkin.

Barcha munitsipalitet bo'linmalari ishtirokida tuzilgan yillik hisobotlar munitsipalitetda ichki monitoringning muhim vositasi hisoblanadi. Yillik hisobotlar siyosat/xizmatning gender tengligiga ta'sirini baholashni o'z ichiga olishi mumkin yoki muqobil ravishda GPG samaradorligini tavsiflash uchun yillik hisobotga gender tengligi bo'yicha byudjet hisoboti qo'shilishi mumkin (byudjet bilan birga).

Fuqarolik jamiyati tashkilotlari tashqi monitoringning eng muhim ishtirokchilari hisoblanadi.

- Munitsipalitetlarning gender tengligini ta'minlash borasidagi faoliyati qanday natija berdi?
- Bunday ishlarga ajratilgan byudjetning necha foizi o'zlashtirildi?
- Munitsipalitetlar gender tengligi bo'yicha o'z majburiyatlarini qay darajada bajargan?

GOB muvaffaqiyati kalitlari

Xalqaro va milliy tajriba shuni ko'rsatadiki, quyidagi asosiy omillar GPO tashabbuslarining samarali va barqaror bo'lishiga va natijada muvaffaqiyatli bo'lishiga yordam beradi:

- Siyosiy iroda
- manfaatdor tomonlar o'rtasida samarali hamkorlik va sheriklik
- Monitoring va baholash uchun salohiyatni oshirish, ayniqsa ayollar nodavlat notijorat tashkilotlari
- genderni hisobga olgan holda qarorlar qabul qilish jarayonlarida ishtirok etishni kuchaytirish
- tushuntirish ishlarining barqarorligi
- STKlarning samarali ishtiroki
- Munitsipalitetlar o'rtasida tajriba almashishni kengaytirish.

Mahalliy darajada GBPni amalga oshirishda manfaatdor tomonlarning roli qanday?

Mahalliy darajada

GOBni amalga oshirishda turli aktyorlar, jumladan, merlar, munitsipal bo'limlar, munitsipal kengashlar, fuqarolik jamiyati tashkilotlari, ommaviy axborot vositalari va universitetlar turli rol o'ynaydi.

GOBning muvaffaqiyati bunday ishtirokchilarning hamkorlik va muvofiqlashtirishdagi birgalikdagi harakatlariga bog'liq. Shuning uchun, bu muhim

Shahar rahbarlari

- siyosiy qat'iyatni namoyish etish va GOBni amalga oshirish bo'yicha tavsiyalar berish;

Barcha shahar bo'limlari

- gender tengligi va ayollarning imkoniyatlarini kengaytirish masalalarini o'z rejalariga, byudjetlashtirishga va xizmatlar ko'rsatishga integratsiyalash va bu masalaga faol egalik qilish;

Munitsipal kengashlar

- strategik rejalar, samaradorlik dasturlari va yillik byudjet muhokamalarida gender tengligi va ayollarning ustuvor ehtiyojlari bilan bog'liq tadbirlar va taklif etilayotgan byudjetlarni o'z kun tartibiga kiritish va muhokama qilish.
- "Gender tengligi bo'yicha komissiya" tuzing.

Fuqarolik jamiyati tashkilotlari

- Ayollarning ustuvor vazifalari va ehtiyojlarini aniqlash, bu haqda munitsipalitetga xabar berish va unga muvofiq harakat qilishni so'rash;
- Gender tengligi siyosati, rejalarini, byudjetlari va xizmatlari monitoringi
- Zaruratga qarab hamkorlikni rivojlantirish, takliflar ishlab chiqish
- mahalliy hokimiyat organlari va fuqarolik jamiyati vakillaridan iborat byudjet monitoringi organini tashkil etish

Universitetlar

- GPG va gender tengligi bo'yicha tadqiqotlarda ishtirok etish, o'z bilim va tajribasini ham munitsipalitetlar, ham nodavlat notijorat tashkilotlari bilan baham ko'rish;

OAV sub'ektlari

- Genderga oid siyosatga sodiqliklarini keng jamoatchilikka yetkazish uchun nodavlat notijorat tashkilotlari bilan ishlash.

QONUNCHILIK ORGANLARNING GOB TASHABABUSLARIDA MUMKIN ROLI.

- GOBni amalga oshirishni institutsionalizatsiya qilish bo'yicha qonun hujjatlarini tasdiqlash.
- Parlament byudjetini muhokama qilishda gender tengligini ta'minlovchi aniq chora-tadbirlar va resurslarni himoya qilish. Gender tengligi uchun ajratilgan resurslarni yaxshilash bo'yicha tuzatishlar va tavsiyalar taklif qilish.
- gender tengligiga bag'ishlangan resurslardan foydalanish monitoringi.
- Gender tengligini ta'minlovchi har qanday yangi qonunga amalga oshirish uchun resurslar ajratilishini ta'minlash mexanizmlarini kiritish.
- Xotin-qizlar tashkilotlari va gender tengligining boshqa tarafdorlariga dalillarni taqdim etish va qonunchilik muhokamalarida ishtirok etish imkoniyatini ta'minlash.

FUQAROLIK JAMIYATI TASHKIOTLARINING GOB TASH- ABABUSLARIDA MUMKIN O'RNI

- Byudjetlarning gender tahlilini o'tkazish va gender tengligini ta'minlash uchun resurslarni ko'paytirish uchun dalillar to'plash.
- GOBni huquqiy va siyosiy asosga kiritish tarafdori.
- tarmoq dasturlari va tegishli byudjetlarni ishlab chiqishda ayollarning ustuvor yo'nalishlarini kiritish tarafdori.
- Xotin-qizlar ishtirokida rejalashtirish va/yoki byudjet tuzishda ayollarning kun tartibi va talablarini ishlab chiqish hamda ularni davlat rejalari va byudjetlariga kiritish tarafdori. Ayollarning tegishli forumlarda ishtirok etish va o'z ehtiyojlarini bildirish muhimligi haqida xabardorligini oshirish.
- byudjet ijrosini monitoring qilish va nazorat qilish. Bu mustaqil ravishda yoki ayol apparat yoki ayol deputatlar bilan hamkorlikda amalga oshirilishi mumkin.
- Byudjet va siyosat bilan bog'liq gender masalalarini ko'tarib, kuzatuvchi sifatida xizmat qilish.

Fuqarolik jamiyatining roli juda muhim. Gender byudjetini shakllantirish bo'yicha asosiy ishlarning aksariyati fuqarolik jamiyati tomonidan amalga oshirildi. Fuqarolik jamiyati tashabbus ko'rsatgan, himoya qiladigan, ekspertiza va monitoring funksiyalarini ta'minlagan joyda gender byudjeti eng muvaffaqiyatli bo'ldi.

METODOLIK YUNDASHUVLAR VA VOSITALARI

Turli GOB vositalari taklif qilinadigan 6 ta yondashuv:

1. "Sheyla Quinning GOBning uch bosqichi". Ushbu uchta bosqich genderni byudjet doirasida tahlil va nazorat toifasi sifatida joriy etish uchun zarur bo'lgan jarayonlarning to'liq tsikliga mos keladi.
2. "GPB qonunchiligi sohasida ikkita yondashuv". GOBni qonunlar bilan belgilashning ikkita yondashuvi tasvirlangan. Birinchi yondashuv Avstriyada, ikkinchisi Belgiyada (2007) qo'llaniladi.
3. "Ayollar byudjeti to'g'risida hisobot". Ushbu vosita Avstraliyadagi barcha hukumat darajalarida birinchi GPO tashabbuslaridan birida ishlatilgan.
4. "Diana Elsonning 7 ta asbobi". 1999 yilda Hamdo'stlik Kotibiyati buyrug'i bilan ishlab chiqilgan.
5. Debbi Badlanderning 5 qadami. Janubiy Afrikadagi eng dastlabki GOP tashabbuslaridan biri.
6. "4R metodologiyasi" ("The Ladder"). Asbob Shvetsiyada 1990-yilda, 2000-yillarda ishlab chiqilgan. yaxshilandi.

Sheila Quinningning GOBning uch bosqichi

Sheila Quinn mustaqil siyosiy iqtisodchi va gender bo'yicha mutaxassis bo'lib, maslahat, texnik yordam, tadqiqot va treninglar bilan ta'minlaydi, birinchi navbatda, genderni hisobga olish va gender byudjetini tuzish.

1-qadam – Byudjetni byudjetlashtirishda gender tengligiga kompleks yondashuv nuqtai nazaridan tahlil qilish

Byudjetlar ayollar va erkaklarga har xil ta'sir ko'rsatishini ko'rsatish uchun gender-sezgir tahlil qilish kerak. Iqtisodchilar va moliyachilar qiymatlar bilan pul va moliyaviy ko'rsatkichlar bilan shug'ullanadilar, ammo byudjetning yakuniy mahsuloti xizmatlar, to'lovlar va odamlar uchun ish haqidir. Tahlilning birinchi bosqichi byudjet dasturlari bo'yicha yakuniy foydalanuvchilar yoki oluvchilar to'g'risidagi ma'lumotlarni jinsi bo'yicha ajratilgan holda hisobot tayyorlashni o'z ichiga oladi. Ushbu turdagi tahlil, qoida tariqasida, dastlabki bosqichda jins bo'yicha ajratilgan barcha turdagi nafaqalar / nafaqalar / ijtimoiy to'lovlarni o'rganishni o'z ichiga oladi.

Jamoat tovarlarini taqsimlash tahlili - bu turli demografik guruhlar, shu jumladan erkaklar va ayollar bo'yicha davlat mablag'larini taqsimlashni hisoblash usuli.

Bunday tahlil bir kishi boshiga (jon boshiga) davlat xizmatlari birligi narxini hisoblashni o'z ichiga oladi - masalan, boshlang'ich maktabda bitta bolani o'qitish narxi, kuniga kasalxona to'shagi narxi, bandlik dasturida ishtirok etish narxi. .

Tahlil davlat xizmatlaridan foydalanuvchilar to'g'risidagi ma'lumotlarni yig'ishga asoslangan. Agar bunday ma'lumotlar mavjud bo'lsa, benefitsiar guruhi ichida turli demografik guruhlar bo'yicha mablag'larning taqsimlanishini hisoblash mumkin.

Chuqur gender tahlili nuqtai nazaridan bunday tadqiqotlar quyidagilarni ko'rsatishi mumkin:

1. byudjet mablag'lari oluvchilar ehtiyojlarini qay darajada qondiradi;
2. qabul qiluvchilarning gender rollari va ehtiyojlari qoniqish darajasiga qanday ta'sir qiladi;
3. xizmatlardan foydalanmagan maqsadli guruhlar vakillari duch keladigan qiyinchiliklar va to'siqlar qanday;
4. byudjet (byudjetning individual moddalari) gender tengsizligining hozirgi darajasini pasaytirish, kuchaytirish yoki saqlab qolishga qay darajada hissa qo'shganligi;
5. e'lon qilingan siyosat (ayniqsa, gender tengligi sohasida) va byudjet qarorlari o'rtasida tafovut mavjudligi;
6. nega byudjetlarda ayollar va erkaklarning parvarishlash iqtisodiyotidagi ishtiroki o'zgaruvchan darajasini hisobga olish kerak.

Tahlil sifat va miqdoriy ma'lumotlarga asoslanadi. Shuningdek, u agentliklar ichida va o'rtasida, foydalanuvchilar va/yoki ularning vakillari bilan maslahatlashishni o'z ichiga oladi.

2-bosqich - gender tengligining yaxshi natijalariga erishish uchun xarajatlar moddalarini qayta shakllantirish

Genderni hisobga olgan holda tahlil qilish va byudjet xarajatlarini qayta tashkil etish asosida byudjet qarorlarini qabul qilish orqali hukumat gender tengligi strategiyasini amalga oshirish imkoniyatiga ega bo'ladi. Shu bilan birga, har qanday gender kamsitish holatlarini aniqlash va kamaytirish mumkin. Tahlil byudjet mablag'lari gender tengligi tamoyillarini buzgan holda ajratilayotganligini ko'rsatsa, tengsizlikni bartaraf etish uchun byudjetga tegishli o'zgartirish kiritish talab etiladi. Agar byudjet mablag'larini taqsimlash gender tengligi bo'yicha davlat siyosatiga mos kelmasa, byudjetni qayta ko'rib chiqish talab etiladi. Ba'zi hollarda qayta qurish aniqlangan muammoni hal qilish uchun vaqtinchalik qo'shimcha xarajatlar moddalarini joriy etish kabi chora-tadbirlarni qabul qilishni o'z ichiga oladi.

Biroq, bir martalik yoki vaqtinchalik chora-tadbirlar, agar bu byudjetlar gender-neytral bo'lishi bilan bog'liq bo'lsa, gender-sezgir tahlilda aniqlangan muammoni hal qilmaydi. Ko'rib chiqilayotgan moliyalashtirish moddasi tengsizliklarni doimiy ravishda tuzatish va ushbu element yaratilgan maqsadli ehtiyojlarni aniqlashtirish uchun o'zgartirilishi kerak bo'lishi mumkin.

3-bosqich - barcha byudjet jarayonlariga gender elementlarini kiritish bo'yicha tizimli ishlar

Bu bosqich, umuman olganda, gender komponentini joriy etishni hisobga olgan holda byudjetni tayyorlash va ijro etish jarayonini aks ettiradi.

Gender byudjeti nafaqat byudjet mazmuniga, balki byudjetni tayyorlash jarayonlariga ham taalluqlidir. Budjet qarorlari qanday qabul qilinishi, qanday taxminlar asosida, kim qaror qabul qilishi, bu qarorlarga kim ta'sir qilishi, kim ta'sir qilish imkoniyatiga ega emasligi muhim ahamiyatga ega. Davlat xarajatlarini boshqarish siyosiy jarayondir. Byudjet va byudjetlashtirishning texnik masalalarini bilish juda muhim, ammo tizimga siyosiy ta'sirni tushunish ham muhimdir. Ko'pgina gender byudjet tashabbuslarida hukumat ustidan fuqarolik jamiyati nazorati muhim rol o'ynadi.

Byudjet jarayonini tahlil qilish toifasi sifatida genderni integratsiyalash tahlil qilish, monitoring qilish va qayta qurishning uzoq muddatli qo'llanilishidir. Bu aniq maqsadlarga va davlat mablag'laridan yaxshiroq foydalanishga ishora qiluvchi yangi tahlillarga asoslangan takomillashtirish jarayoni. GOB integratsiyasi gender masalalarini tushunish majburiyatini talab qiladi, jumladan tahlil va maslahatlar, shuningdek, erkaklar va ayollarning o'zgaruvchan ehtiyojlarini qondirish uchun muntazam ravishda byudjetga tuza-tishlar kiritish. Integratsiya byudjetda ishlash usullarini o'zgartirishni, kundalik operatsion jarayonlarga yangi yondashuvlarni joriy etish bo'yicha tizimli ishlarni, tenglik masalalarini refleks darajasida o'rnatish uchun mehnat madaniyatini o'zgartirishni nazarda tutadi.

Ushbu uch bosqich davriy bo'lib, byudjet yo'nalishlarini ko'rib chiqish va qayta shakllantirish amaliyoti tenglik muammolarini hal qilish uchun moliyaviy tizimlarning salohiyatini mustahkamlash va rivojlantirish doirasida doimiy bo'lib qoladi.

GPB qonunchiligi sohasida ikkita yondashuv

- 1-yondash - gender tengligining bir yoki bir nechta maqsadlarini belgilash, tegishli tadbirlarni tayyorlash va ularga erishish uchun byudjet mablag'larini ajratish.
- 2-yondash - gender tengligi natijalariga erishish uchun zaruriy tuzatishlar kiritish uchun barcha byudjet yo'nalishlarini tizimli ravishda ko'rib chiqish.

Ikkala yondashuvning strategik farqi shundaki, birinchisi muayyan sektordagi gender tengligi holatiga va hal qilinishi kerak bo'lgan muammolarni aniqlashga qaratilgan. Masalan, ta'limda gender nomutanosibligi holatlari. Uchinchi darajagacha o'qiydigan qizlar ko'pmi yoki kamroqmi? O'g'il bolalar ilm-fanda yaxshiroqmi? Sport mashg'ulotlariga kelsak, o'g'il-qizlarning faollik darajasiga ham e'tibor qaratish mumkin. Bunday tarmoq tahlili gender tengsizligi qayerda namoyon bo'layotganini va vaziyatni yaxshilash uchun qanday choralar ko'rish va qanday resurslardan foydalanish kerakligini tushunishga yordam beradi.

Ikkinchi yondashuvda asosiy e'tibor amalga oshirilayotgan tadbirlar/dasturlar va tegishli byudjet yo'nalishlariga qaratiladi. Byudjetda nazarda tutilgan tadbirlarning har biri uchun tahlilning maqsadi ularning erkaklar va ayollarga har xil ta'sirini aniqlashdir; ayollar yoki erkaklarga salbiy ta'sir ko'rsatish va nomutanosibliklarni bartaraf etish va gender tengligini rag'batlantirish uchun o'zgartirishlar kiritish.

Yondashuv 1: Byudjet tuzishda gender tengligi maqsadlarini belgilash

Ushbu yondashuv GOBni amalga oshirish doirasida Avstriya hukumati tomonidan qabul qilingan. Mamlakatning yangi qonunchiligiga ko'ra, har uchta byudjet darajasi (bo'lim, global va batafsil byudjet) uchun barcha davlat idoralari yiliga kamida bitta gender tengligi maqsadini belgilashi shart.

Avstriya formati bunday maqsadni tavsiflashda quyidagi fikrlarni o'z ichiga oladi:

- Maqsadli natija
- Nima uchun bu maqsad tanlangan?
- Maqsadga erishish uchun nima rejalashtirilgan
- Muvaffaqiyatli natijalar qanchalik ifodalangan

Shubhasiz, ushbu format doirasidagi maqsadni tavsiflash uchun bo'lim mas'uliyati sohasida gender tengsizligi qanday ifodalanganligi haqida ma'lumotga ega bo'lish kerak. E'tibor bering, maqsad natija sifatida tasvirlangan. Byudjetni tayyorlashning an'anaviy jarayonida "daromad" va "xarajat" atamallari qo'llaniladi. GOBda maqsadli natija ta'sir, taraqqiyot va jamoat manfaatini ko'rsatadi. Bu natija aniq va o'lchanadi. Bu shunchaki intilish emas. GPG kontekstida gender tengligi sohasida maqsadli natijani shakllantirish bo'limning mas'uliyat sohalarini aniqlash, gender tengligi nuqtai nazaridan yaxshilash imkoniyati mavjud bo'lgan joylarni topish qobiliyatini anglatadi. Har bir sohada - ta'lim, sog'liqni saqlash, mehnat bozori va ijtimoiy himoya, qishloq va shahar taraqqiyoti, tadbirkorlik va boshqalarda gender tengsizliklari qayerda va qayerda namoyon bo'layotgani va qanday ustuvorliklar mavjudligini tushunish siyosatchilarga aniq va dalillarga asoslangan maqsadlarni belgilash imkonini beradi.

Ushbu yondashuvning muhim jihati gender tengsizligi holatlarini aniqlash qobiliyatidir.

Bu haqiqiy maqsad ko‘rinishida ulug‘vor va uzoq muddatli siyosatni ifodalash usulidir. Masalan, Verlooning ta’kidlashicha, siyosatchilar mahalliy aholi darajasida gender tengsizligi darajasini baholamaguncha, real va mazmunli maqsadlar qo‘yib bo‘lmaydi.

Kiritmoq 1. Gender tengligi maqsadlarini belgilash bosqichlari

1. Agentlik faoliyati doirasidagi barcha mas’uliyat sohalari ro‘yxatini tuzing. Ushbu ro‘yxatga uning bo‘limiga kiruvchi barcha muassasalar, idoralar va korxonalar kiritilishi kerak.
2. Mas’uliyatning har bir sohasida gender tengsizligining mumkin bo‘lgan holatlari bilan bog‘liq barcha dastlabki ma’lumotlarni to‘plang.
 - a. Statistik ma’lumotlarning barcha mumkin bo‘lgan manbalarini toping (4-bobga qarang).
 - b. Ushbu ma’lumotlarning ba’zilar mamlakatingiz uchun ham tegishli bo‘lishi mumkin bo‘lgan kengroq geografik hududdagi tendentsiyalarga e’tiborni jalb qilish uchun ishlatilishi mumkin.
 - c. Tegishli vazirlik tizimidagi Teng imkoniyatlar departamenti va nodavlat notijorat tashkilotlari bilan mamlakat uchun ustuvor yo‘nalishlarga e’tibor qaratish maqsadida maslahatlashuvlar o‘tkazish.
3. Mavjud ma’lumotlarni o‘rganish asosida gender tengsizlik mavjud yoki potentsial bo‘lishi mumkin bo‘lgan ustuvor yo‘nalishlar ro‘yxatini tuzing, ulardan uchtasini keyingi tahlil qilish uchun tanlang.
4. Gender tengsizligi qanday ifodalanganligini batafsil ko‘rsatib, uchta tanlangan sohani qisqacha ko‘rib chiqing.
5. Olingan ma’lumotlarga asosanib, har bir sohada gender tengligi sohasida maqsadli natijani aniqlang.
- 6 Ushbu sohalarda rejalashtirilgan bo‘lim faoliyatini ko‘rib chiqing va ushbu gender tengligi maqsadlariga erishish uchun o‘zgartirishlar zarurligini aniqlang.
7. Agar joriy faoliyatga o‘zgartirishlar kiritish orqali maqsadlarga erishish mumkin bo‘lmasa, kerakli natijaga erishish uchun yangi faoliyatni (yoki bir nechta faoliyatni) ishlab chiqing.
8. Milliy rivojlanish rejasini amalga oshirish davri uchun real maqsadlarni belgilash; iloji bo‘lsa, yillik va o‘rta muddatli maqsadlarni belgilang.
9. Muayyan maqsadga muvofiq faoliyatni baholashni amalga oshirish.
10. Byudjet doirasidagi boshqa tadbirlarga kelsak, ularni amalga oshirish va monitoring qilish uchun boshqaruv tuzilmasini belgilang.

Byudjetlashtirishning barcha jihatlari singari, bu ham rivojlanayotgan jarayondir. Rasmiylar genderni hisobga olgan holda tahlil qilish ko‘nikmalarini rivojlantirishi va tashqi ekspertlar va vakillik guruhlar bilan maslahat aloqalarini kuchaytirishi bilan maqsadlar yanada aniqroq bo‘ladi.

Gender tengligi maqsadlari va faoliyatiga misollar

Maqsadli	faoliyat
Ayollarning to'la vaqtli mehnat bozorida yuqori ishtiroki	3 yoshgacha bo'lgan bolalar bog'chalari sonini xx% ga oshirish
50 yoshdan oshgan erkaklar salomatligini yaxshilash	Milliy sog'liqni saqlash tizimi doirasida bepul profilaktik tibbiy ko'riklarni ta'minlash
Xotin-qizlarning texnik va ilmiy tadqiqotlardagi ishtirokini oshirish	Umumta'lim maktablarida texnika va ilmiy fanlarni o'qitishning genderga bog'liq usullarini joriy etish
25 yoshgacha bo'lgan erkaklar uchun yo'l harakati xavfsizligini oshirish	Haydovchilik guvohnomasini olishga tayyorgarlik ko'rish talablarini oshirish bo'yicha qonun loyihasini tayyorlash
Jinslar bo'yicha ish haqi bo'yicha tafovutni tugatish. Gender istiqbollarini bo'lajak soliq islohotiga integratsiyalash, jumladan, kam daromadli odamlar uchun imtiyozlar.	Agar ikkala sherik ham oilaviy ta'tilga chiqsa va mas'uliyatni baham ko'rsa, moliyaviy foyda ko'payadi

Yondashuv 2: GOBni barcha byudjet tadbirlarida amalga oshirish

Ikkinchi yondashuv gender tengligi natijalarini ta'minlashning maqsadga muvofiqligini aniqlash uchun byudjetdagi har bir faoliyatni baholashni o'z ichiga oladi. Ushbu yondashuv Belgiya hukumati tomonidan 2007 yildagi gender tengligiga kompleks yondashuvni amalga oshirish to'g'risidagi qonun hujjatlariga muvofiq qabul qilingan.

Ushbu yondashuv barcha byudjet qarorlarini tahlil qilish va nazorat qilish toifasi sifatida genderning keyingi integratsiyasini ta'minlaydi. Qonunchilikda shakllantirilgan va standart axborot xatlari orqali tarqatiladigan tartiblar gender tengligi masalalari endi byudjetga ikkinchi darajali yoki qo'shimcha emasligini nazarda tutadi.

Bundan tashqari, ushbu yondashuvni davlat mablag'larini boshqarish samaradorligini oshirish nuqtai nazaridan ham ko'rib chiqish mumkin. Umuman olganda, ushbu yaxshilanishga yakuniy foydalanuvchilarning maqsadli guruhini aholi soni, geografik joylashuvi, shuningdek, ijtimoiy guruhlarning demografik va ijtimoiy-iqtisodiy xususiyatlari to'plami bo'yicha doimiy monitoring qilish orqali erishish mumkin. Yoshi, millati, nogironligi, oilada va jamiyatda erkaklar va ayollarning turli ijtimoiy va madaniy rollari kabi omillar ularning ayollar va erkaklarga bo'lgan ehtiyojlari va davlat xizmatlaridan kutishlariga ta'sir qiladi.

Muvofiqlikka asoslangan ustuvorlik

Ushbu ikkala yondashuv uchun birinchi qadam ularning ahamiyatiga ko'ra ustuvorlik qilishdir. Tengsizlikni bartaraf etishda eng muvaffaqiyatli natija beradigan dasturlarni tanlash kerak.

Belgiya hukumati GPG bo'yicha yangi qonunchilik bo'yicha majburiyatlarni bajarish uchun gender tengligi ahamiyatiga ko'ra byudjet moddalarining tasnifini kiritdi. Byudjet va ma'muriy nazorat bo'yicha Federal davlat xizmati byudjet sirkulyarini chiqaradi, unga ko'ra barcha byudjet oluvchilar byudjet moddalarini qabul qilingan tizimga muvofiq tasniflashlari shart. Byudjet sirkulyarida ta'kidlanishicha, bu yangi va potentsial qiyin vazifa bo'lib, uning ko'nikmalari hali ishlab chiqilmagan.

Andalusiya hukumati (Ispaniya) G+ loyihasi deb nomlangan metodologiyani amalga oshirmoqda. Ushbu loyihaning asosiy elementi gender tengligiga erishish uchun eng dolzarb bo'lgan ustuvor byudjet dasturlarini aniqlash uchun reyting tizimi hisoblanadi. Dasturlar quyidagi to'rtta mezonga javob berishi kerak:

- o'zgarishlarni rag'batlantirish
- keng tarqalgan ta'sirga ega
- gender tengsizligini kamaytirishga hissa qo'shish
- viloyat hokimligida ishlash bilan bog'liq bo'lishi

Qaysi tizim ishlab chiqilishidan qat'i nazar, uni tajriba uchun ochiq qilish va u bilan ishlashni o'quv jarayoni sifatida ko'rib chiqish kerak. Eng muhimi, gender ekspertizasini jalb qilishdir.

Byudjet tadbirlarini dastlabki tanlash natijalariga ko'ra, faoliyatning gender-nozik tahlili quyidagi rejaga muvofiq amalga oshirilishi mumkin:

1. Maqsadli guruhdagi erkaklar va ayollar sonini aniqlang. Maqsadli guruh - bu faoliyat uchun mo'ljallangan odamlarning umumiy soni.
2. Agar mavjud bo'lsa, yoshi, millati va joylashuvi bo'yicha ajrating.
3. Benefitsiar guruhdagi erkaklar va ayollar sonini aniqlang. Benefitsiarlar - bu xizmatlarni oluvchilar bo'lgan odamlar.
4. Bir qator savollarga javob bering. Maqsadli guruh va benefitsiarlar guruhi o'rtasida farqlar (jinsi, yoshi va boshqalar) bormi? Maqsadli guruhning necha foizi benefitsiarlar?
5. Benefitsiar uchun o'rtacha xarajatlarni hisoblang. Ayol va erkak foyda oluvchilar uchun o'rtacha xarajat o'rtasida sezilarli farq bormi? Agar shunday bo'lsa, ular qanday izohlanadi? Potentsial gender kamsitishning dalillari bormi?

Ushbu 5 bosqich jamoat tovarlarini taqsimlash tahlilini tashkil qiladi. OECD statistik atamalar lug'ati bu atamaga quyidagicha ta'rif beradi: Ayollar va erkaklar kabi demografik guruhlar bo'yicha davlat xarajatlarini taqsimlashni hisoblash usuli. Ushbu tartib davlat xizmatlaridan foydalanishning individual stavkalari bo'yicha davlat subsidiyalarini (masalan, ta'lim sohasida bir talabaga to'g'ri keladigan xarajatlar) ajratishni o'z ichiga oladi.

Chuqur tahlil qilish uchun ko'rib chiqilayotgan maqsadli guruhlarga ta'sir qiluvchi boshqa tadbirlar / dasturlarning qiyosiy tahlilini o'tkazish muhimdir.

Buning uchun siz quyidagi amallarni bajarishingiz kerak:

6. O'zingiz mas'ul bo'lgan sektor doirasidagi boshqa shunga o'xshash faoliyat turlarini aniqlang va ushbu faoliyatning bir benefitsiariga to'g'ri keladigan xarajatlarni hisoblang. Faoliyatlarning o'rta narxida farq bormi?
7. Ushbu faoliyat turlari bo'yicha maqsadli guruh tarkibi qanday ekanligini o'rganing? Ushbu faoliyat uchun gender benefisiar guruhining tarkibi qanday?
8. Xizmatlar / imtiyozlar / imtiyozlar va boshqalarni oluvchilarning ayollar va erkaklar o'rtasidagi mavjud farqlar bo'yicha nuqtai nazarini bilish uchun faoliyatning benefitsiarlarining fikrlarini o'rganing (benefitsiarlarni baholashni amalga oshiring). hodisaning ularning hayot sifatiga ta'siri haqida.

Benefisiarni baholash davlat xizmatlaridan oluvchilarning qoniqishini baholashning standart usuli hisoblanadi. Ushbu usul mahsulotlarning keng assortimentida mijozlarning qoniqishini o'lchash uchun ishlatiladi. Eng ommabop vositalar tadqiqot, fokus-guruhlar va ijtimoiy so'rovlardir. Olingan ma'lumotlar sifatli xarakterga ega va boshqa turdagi ma'lumotlar bilan birgalikda baholash maqsadlarida foydalanish mumkin. Eng to'liq natijalarga erishish uchun respondentdan jinsi, etnik kelib chiqishi, geografik joylashuvi, yoshi, nogironligi yoki yo'qligi, ijtimoiy mavqei va boshqalarni o'z ichiga olgan ma'lumotlarni to'plash kerak.

Ko'rib chiqilayotgan faoliyatga qaytadigan bo'lsak, shuni ta'kidlash kerakki, quyidagi savollar keyingi gender-sezgir tahlil uchun ko'proq ma'lumot beradi:

9. Maqsadli guruh va benefitsiarlar guruhining jinsi tarkibida farqlar bormi, ular qanday izohlanadi? Erkaklar va ayollarga turli yo'llar bilan ta'sir qilishi mumkin bo'lgan manbalarga kirishda qiyinchiliklar bormi? (masalan, bola parvarishi, voqea haqida ma'lumot etishmasligi, gender stereotiplari va boshqalar)
10. Agar to'siqlar mavjud bo'lsa, ularni qanday kamaytirish mumkin? Boshqa davlat idoralari gender to'siqlarini kamaytirish uchun aralashuvi kerakmi?
11. Tadbirning erkak va ayol benefitsiarlarga ta'sirini o'rganing. Ular tadbirdan qanday foyda olishdi? Yig'ilgan ma'lumotlarga asoslanib, ushbu faoliyat gender tengsizligiga qanday ta'sir qilganini baholang. Asosiy savol: bu aralashuv gender tengsizligiga qanday ta'sir qiladi? Gender tengsizligini kamaytirishga hissa qo'shadimi yoki gender tengsizligining o'sishiga hissa qo'shadimi yoki gender tengsizlikka ta'sir qilmaydimi?
12. Agar aralashuv gender tengsizligini kamaytirishga yordam bermasa, uni qanday yaxshilash mumkin? Tadbirni o'zgartirasizmi yoki tadbirni tashkil qilishni o'zgartirasizmi yoki xarajatlarni qayta taqsimlaysizmi?
13. Tahlil natijalarini (vaziyat tahlili, strategik maqsad va ko'rsatkichlar, chora-tadbirlar tavsifi, rejalashtirilgan xarajatlar) hujjatlashtirish natijalari bo'yicha ma'muriy tuzilmadagi hodisa uchun mas'ul shaxslar xabardor qilinishi kerak.

E'tibor bering, ushbu gender-sezgir tahlil protsedurasidan foydalanishning dastlabki bosqichlarida barcha savollarga javob berish va qoniqarli natijalarga erishish dargumon. Axborot - ham miqdoriy, ham sifat - etarli bo'lmashligi kutilmoqda. Bo'shliqlarni aniqlash va bu bo'shliqlarni qisqa va uzoq muddatda qanday to'ldirish kerak bo'ladi. Bundan tashqari, gender masalalari bo'yicha mutaxassislar bilan maslahatlashish va Gender statistikasi bo'limida ko'rsatilgan bir qator manbalarga murojaat qilish kerak.

Ushbu tahlil gender ekspertizasiga bo'lgan ehtiyojni ko'rsatadi. Uni amalga oshirish uchun siz tegishli davlat idorasidagi Gender tengligi bo'limiga murojaat qilishingiz kerak. Axborot almashish va kadrlar tayyorlash maqsadida barcha vazirliklarda GOB faoliyatini muvofiqlashtiruvchi ishchi guruh tashkil etish maqsadga muvofiqdir. Ushbu ishchi guruhga yuqori mansabdor shaxs raislik qilishi kerak.

GBUni amalga oshirish ish amaliyotida ba'zi o'zgarishlarni talab qiladi: hamkorlik, izchillik, muvofiqlashtirish va salohiyatni oshirish.

Hamkorlik

Milliy taraqqiyot rejasi (MDP) asosini tashkil etuvchi har qanday faoliyatda bo'lgani kabi vazirlik darajasidagi ish ham uning rahbarligidagi barcha idoralarning hamkorligiga asoslanadi. Xuddi shu narsa GOBni amalga oshirish uchun ham amal qiladi. Vazirlik darajasidagi mas'ul shaxslar gender tengligi bo'yicha potentsial maqsadlar va tegishli tadbirlarni aniqlash uchun turli idoralarga so'rov yuborishlari kerak. Shuningdek, gender tahlili uchun zarur bo'lgan har xil turdagi ma'lumotlarni tayyorlash uchun rasmiy statistika idorasi bilan hamkorlik qilish kerak.

Keyingi ketma-ketlik

Agar gender tengligi maqsadiga erishish uchun qo'shimcha tadbirlar talab etilsa, u holda faoliyatni rivojlantirish tartibi boshqa sohalardagi yangi faoliyat bilan bir xil bo'ladi. Boshqacha qilib aytadigan bo'lsak, gender tengligi aralashuvining ushbu tartibi har bir vazirlik uchun tahlil, maslahatlashuv, xarajatlarni hisoblash va tasdiqlashni o'z ichiga oladi. Shu bilan birga, ushbu jarayonga gender ekspertizasini kiritish, shu jumladan ushbu sohaga quyidagi mutaxassislarni jalb qilish zarur: tegishli vazirlikning Gender tengligi yoki teng imkoniyatlar departamenti; BMT Ayollar idorasi; gender tengligi sohasidagi olimlar yoki mustaqil ekspertlar.

Muvofiqlashtirish

Byudjetni tayyorlash uchun mas'ul shaxslarning ishiga kiritilgan o'zgartirishlarni amalga oshirishni tashkil etish uchun muvofiqlashtirish guruhini tuzish kerak. Ushbu guruhning birinchi vazifasi tizimlar, jarayonlar, xodimlarning hisobot berish mexanizmlari, qarorlar qabul qilish tuzilmalari va boshqalar darajasida o'zgarishlarni amalga oshirishdan iborat bo'ladi. gender tengligi maqsadlarini belgilash uchun byudjetni tayyorlash bilan bog'liq barcha infratuzilma. Quyidagi o'zgarishlar kiritilishi mumkin: muvofiqlashtiruvchi guruhning o'zi ish mexanizmlarini takomillashtirish; xodimlarni gender masalalari bo'yicha o'qitish; gender 62 ma'lumotlarini, shu jumladan, lekin ular bilan cheklanmagan holda, jinsga oid ma'lumotlarni yaxshilash; gender tengligi maqsadlarini byudjet doirasidagi boshqa maqsadlar bilan bog'lash, xususan, ikkita maqsad majmuasi o'rtasida ziddiyat yo'qligini ta'minlash; hukumatning barcha darajalarida gender tengligi maqsadlariga erishish jarayonida GPG natijalari va bilimlarni egallash bo'yicha qayta aloqa mexanizmlarini yaratish.

Imkoniyatlarni oshirish

Uzluksiz kasbiy rivojlanishning ma'lum darajasi odatda xususiy va davlat sektoridagi ko'pgina ish joylarida saqlanadi. Davlat xizmatchilari doimo yangi ko'nikmalarni talab qiladigan yangi ish talablariga duch keladilar. GOBni amalga oshirish ish joyidagi o'rganish va salohiyatni oshirish nuqtai nazaridan boshqa har qanday yangilik kabi ko'rib chiqilishi kerak. Menejerlar ish faoliyatini yaxshilash kontekstida GOB xodimlarini o'qitish bo'yicha choralar ko'rishlari kerak.

Ayollar byudjeti hisoboti

Ushbu yondashuv bitta vositadan - tahliliy hisobotdan foydalanishni taklif qiladi. Ayollar byudjeti hisoboti birinchi marta Avstraliyada taqdim etilgan. Bu byudjet aralashuvlarining ta'sirini o'lchaydigan bir qator tahliliy tadqiqotlarning yakuniy mahsulotidir. Aslida, bu nazorat vositasidir, chunki har bir vazirlik gender tengligi sohasidagi xarajatlar to'g'risida hisobot berishga majburdir. Xulosa hisobotini e'lon qiluvchi Xotin-qizlar ishlari vazirligi Bosh vazir devoni va Vazirlar Mahkamasi tarkibiga kiradi. Shunday qilib, dastur va byudjet qarorlarini qabul qilishda yuqori darajadagi kirish va potentsial ta'sir ta'minlanadi. Hisobotni tayyorlash hukumatning barcha idoralaridan yaqin hamkorlik va majburiyatlarni talab qiladi. Avstraliyaning davlat xarajatlarning dastlabki tahlili uning quyidagi uch turga tasniflanishiga asoslandi:

1. Aniqlangan gender nomutanosibliklarini bartaraf etish bo'yicha dasturlarga xarajatlar:

- Erkaklar yoki ayollar uchun maxsus ishlab chiqilgan sog'liqni saqlash dasturlari
- Qizlar uchun maxsus tashabbuslar o Ayollar uchun mehnat bozori tashabbuslari o Askarlar uchun reintegratsiya dasturlari o Ayollarga nisbatan zo'ravonlikka qarshi kurash tashabbuslari
- Ayollar uchun mikro kredit dasturlari o Ayollar uchun ta'lim stipendiyalari;

2. Davlat xizmatchilari uchun teng imkoniyatlarni ta'minlashga qaratilgan xarajatlar;

3. Barcha davlat idoralarining umumiy yoki asosiy xarajatlari.

Hozirgi kunda boshqa ko'plab mamlakatlarda Gender byudjeti hisoboti nomi ostida nashr etilayotgan Ayollar byudjeti hisoboti quyidagi maqsadlar kontekstida muhim rol o'ynaydi:

- hisobotda umumiy va sohalar bo'yicha gender tengligiga yo'naltirilgan ajratilgan resurslar darajasini "oshkor qiladi";
- ustuvor yo'nalishlarni aniqlashga hissa qo'shadi;
- gender tengsizligi masalalarini hal qilish uchun mablag'larning yetarli yoki etishmasligini baholash imkonini beradi;
- maqsadli va ular bo'yicha ko'rsatkichlar har yili qayta ko'rib chiqiladi, bu bilan gender tengligi sohasidagi natijalarning doimiy ravishda yaxshilanishi ta'minlanadi; tahlil davlat xizmatchilarining gender xabardorligi va gender-sezgir tahlilini o'tkazish qobiliyati bilan bog'liq salohiyatini mustahkamlashni ta'minlaydi;
- jinsga oid ma'lumotlarni tayyorlash vositasi;
- Muayyan byudjet siyosatini muhokama qilishda ishtirok etayotgan hukumatdagi ayollar uchun foydali resurs taqdim etadi.

Diane Elson - Buyuk Britaniyadan professor. U gender tengligi va iqtisodiy hayotga oid ko‘plab kitoblar va maqolalar yozgan hamda Hamdo‘stlik Kotibiyatiga GOB va UNIFEMning global gender byudjeti dasturini amalga oshirish uchun xarajatlar vositalarini ishlab chiqish bo‘yicha maslahatlar bergan.

(Hamdo‘stlik Kotibiyati vositalari) Hamdo‘stlik Kotibiyati Diana Elsondan ettita vositadan iborat to‘plamni tayyorlashni so‘radi. Ulardan ba‘zilari iqtisodiy tahlil vositalari tamoyiliga asoslanadi, aksariyat qismi esa byudjetning xarajat qismi bilan bog‘liq. Ular birinchi marta 1999 yilda nashr etilgan va bugungi kunda asosiy vositalar bo‘lib qolmoqda.

Benefitsiarlar tomonidan davlat xizmatlarini ko‘rsatish va byudjet ustuvorliklarini jinsga qarab baholash.

Ushbu baholash jamoatchilik fikrini o‘rganish, fokus-guruhlar, so‘rovlar va boshqalardan olingan miqdoriy va sifatli ma‘lumotlarga asoslanadi, ular davomida haqiqiy yoki potentsial benefitsiarlardan hukumat siyosati va dasturlari ularning kutganlari va ehtiyojlariga qanday javob berishi so‘ralgan. Jins bo‘yicha bo‘lingan bunday vosita tadqiqotchilar tomonidan aholining davlat xarajatlari haqidagi tasavvurlarini o‘rganishda qo‘llaniladi.

2. Davlat xarajatlarining jinslar bo‘yicha taqsimlanishi tahlili.

Bu davlat xizmatlarining birlik narxini va erkaklar va ayollar o‘rtasida ushbu xizmatlardan foydalanish asosida davlat xarajatlari qanday taqsimlanishini o‘lchaydigan miqdoriy vositadir. Bu xizmat birligining narxini hisoblash va undan foydalanadigan erkaklar va ayollar sonini aniqlashni o‘z ichiga oladi. Umumiy darajada uy xo‘jaliklari so‘rovlari ma‘lumotlaridan foydalanish mumkin. Aniqroq ma‘lumotlarni olish uchun bunday tahlilni dasturiy ta‘minot darajasida o‘tkazish kerak.

Bu davlat xizmatlari yoki dasturlari yordamida aholining gender balansini aniqlashning oddiy usuli. Ushbu tahlil natijalari siyosat yoki xizmat mo‘ljallangan kengaytirilgan maqsadli guruhning gender bo‘linishi bilan birlashganda yaxshiroq tushuniladi. Nazariy jihatdan, ikkala guruhda ham erkaklar va ayollar nisbati bir xil bo‘lishi kerak.

3. Gender nuqtai nazaridan siyosatni baholash.

Erkaklar va ayollarga ta‘sirini aniqlash uchun byudjet mablag‘larini belgilovchi siyosatlarni baholash uchun foydalaniladi. Ushbu turdagi baholash fiskal siyosatning ta‘sir nuqtai nazaridan “gender neytral” degan taxmini shubha ostiga qo‘yadi va quyidagi savolni so‘raydi: “Qanday qilib siyosatlar va ular tomonidan qo‘llaniladigan resurslarni taqsimlash gender tengsizlikni kamaytirish yoki oshirishga yordam beradi?”

Aslida, bu vosita ta‘sirni baholash bilan bog‘liq bir necha komponentlardan iborat. U maqsadli guruhlarining demografik tarkibi, olingan natijalarga oid bir nechta ma‘lumotlar manbalariga - miqdoriy va sifatga asoslangan. Baholash, albatta, siyosat va ajratilgan mablag‘larni birgalikda baholashni o‘z ichiga oladi.

4. Genderga asoslangan byudjet hisoboti.

Umuman olganda, davlat xarajatlari, shuningdek, soha vazirliklari gender tengligiga erishishga qanday hissa qo'shishi kerakligini ko'rsatish uchun foydalaniladi. Rejalashtirilgan xarajatlarni jinslar bo'yicha taqsimlashni o'z ichiga oladi. Qoidaga ko'ra, davlat xarajatlari vazirlik va funksional bo'linma tomonidan joriy va kapital, shuningdek, moddalar bo'yicha, masalan, xodimlar, jihozlar va boshqalar xarajatlari bo'yicha tasniflanadi. Gender toifalariga misollar: xarajatlar ulushi faqat gender tengsizligini kamaytirish maqsadida ayollar va erkaklar; gender tengsizligini kamaytirish maqsadida eng ustuvor ijtimoiy yordamga yo'naltirilgan xarajatlar ulushi; tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlashga yo'naltirilgan xarajatlar ulushi, milliy gender mexanizmlariga yo'naltirilgan xarajatlar ulushi va boshqalar.

5. Jinslar bo'yicha ajratilgan vaqtdan foydalanish nuqtai nazaridan byudjetni tahlil qilish.

Ushbu vosita respublika byudjeti va to'lanmagan mehnat o'rtasidagi bog'liqlikni aniqlash usullaridan biri bo'lib, bu "parvarish iqtisodiyoti" deb ataladi. Ushbu tahlildan maqsad haq to'lanmaydigan mehnatni miqdoriy baholash yo'llarini aniqlash, bu mehnatning erkaklar va ayollar o'rtasida taqsimlanishini ko'rsatish hamda to'lanmagan mehnatning iqtisodiyotga qo'shgan hissasini hisobga olgan holda byudjet siyosatini ishlab chiqishdan iborat. Ayollar haq to'lanmaydigan ishlarning ko'p qismini bajaradilar va shuning uchun boshqa faoliyat, shu jumladan mehnat bozorida bandlik uchun vaqtlari cheklangan.

6. Gender yondashuvini hisobga olgan holda o'rta muddatli istiqbolga mo'ljallangan iqtisodiy siyosat konsepsiyasini tahlil qilish.

Hozirgi vaqtda makroiqtisodiy siyosat kontsepsiyasi iqtisodiy miqyosdagi modellar yordamida shakllantirilmoqda, ammo ularning hech biri gender yondashuvini hisobga olmaydi. Iloji bo'lsa, ko'rsatkichlarni ajratish yoki genderga sezgir bo'lgan yangi modellarni yaratish yo'li bilan gender asosiy oqimga erishish mumkin.

7. Davlat daromadlarining jinsiga qarab taqsimlanishi tahlili.

Ushbu tahlil jismoniy va uy xo'jaliklarining turli toifalari tomonidan to'langan soliqlar miqdorini hisoblash uchun soliqqa tortishning bevosita va bilvosita shakllarini ko'rib chiqadi.

Jahon bankining davlat moliyasini boshqarish bo'yicha yo'riqnomasida milliy byudjetni shakllantirishda e'tiborga olinishi lozim bo'lgan uchta jihat ko'rsatilgan. Ular byudjetning quyidagilarga ta'siri bilan bog'liq:

- makroiqtisodiy ko'rsatkichlar;
- resurslarni taqsimlash;
- xizmatlar ko'rsatishda resurslardan foydalanish samaradorligi va samaradorligi.

Elsonning fikricha, Hamdo'stlik Kotibiyatining asboblari to'plamidan gender nuqtai nazarini ushbu uchta qaror qabul qilish darajasiga integratsiya qilish uchun foydalanish mumkin, ayniqsa resurslarni taqsimlash va samarali va samarali xizmatlarni taqdim etish to'g'risida qaror qabul qilishda.

Debbi Badlander tomonidan 5 qadam

Debbi Badlander 30 dan ortiq mamlakatlarda nodavlat tashkilotlar, hukumatlar, parlamentariyalar va donordlarda, asosan byudjet, statistika, gender, bolalar va qashshoqlik masalalari bo'yicha maslahatchi bo'lib ishlagan mustaqil tadqiqotchi maslahatchi.

Ushbu yondashuvdan davlat xizmatchilari va fuqarolik jamiyati tashkilotlari foydalanishi mumkin.

Birinchi qadam. Barcha sohalarda: sog'liqni saqlash, ta'lim, ish bilan ta'minlash va hokazolarda ayollar va erkaklar, qizlar va o'g'il bolalarning ahvoli holatining tavsifi.

Ikkinchi qadam. Mavjud siyosatlar, dasturlar va loyihalarni ularning gender sezgirligi nuqtai nazaridan baholash. Ular birinchi bosqichda tasvirlangan vaziyatni hal qilish uchun yaratilganmi?

Uchinchi qadam. Siyosatlarni, dasturlarni va loyihalarni amalga oshirish uchun ajratilgan moliyaviy (byudjet) va boshqa resurslarning, masalan, xodimlarning etarligini baholash. To'rtinchi qadam. 3-bosqichda ajratilgan xarajatlar rejalashtirilgan tarzda qanday sarflanayotganini kuzatib boring.

Beshinchi qadam. Birinchi bosqichda tavsiflangan vaziyatda taklif qilinganidek, siyosat bilan bog'liq xarajatlar gender tengligiga qanchalik hissa qo'shganligini baholash. Va bu yondashuvda, jins bo'yicha ajratilgan statistik ma'lumotlarning mavjudligi muvaffaqiyatni belgilaydi.

4R metodologiyasi

4R usulidan oldin 1990 yil oxirida Shvetsiya mahalliy hokimiyatlar uyushmasi tomonidan ishlab chiqilgan 3R usuli mavjud edi. To'rtinchi "R" 3 bosqichli tahliliy jarayonga strategik rejalashtirish elementini qo'shadi.

R1 vakili - - gender vakilligining umumiy ko'rinishi

Bu hisoblash mashqi. Siz o'z faoliyatingizda qishloq ta'limi, mehnat bozorini faollashtirish dasturlari va hokazolarni ko'rib chiqishga qaror qildingiz. Siz quyidagi savolga javob berishdan boshlaysiz: nechta ayol/qiz va nechta erkak/o'g'il? Bu nafaqat jarayonga, balki mazmuniga ham qarashga arziydi. Qarorlarni qabul qilish jarayonida ayollar va erkaklarning vakilligini, shuningdek, ushbu faoliyatdan foyda oluvchilar sonini aniqlash kengroq tasvirni beradi.

Ushbu bosqichda so'raladigan ko'proq savollar:

- Qarorlarni kim qabul qiladi?
- Yechimlarni kim amalga oshiradi?
- Maqsadli guruh - foydalanuvchi/mijoz kim?

R2 manbalari – resurslarni taqsimlashni o'rganish

R2 savolga javob beradi: bizning umumiy resurslarimiz - pul, vaqt, iste'dod ayollar va erkaklar o'rtasida qanday taqsimlanadi? Javoblar kimga ko'proq bo'sh vaqt, joy, pul, ma'lumot olishini ko'rsatadi.

R3 sabablari ("Relia") – tengsizlik sabablarini tahlil qilish

Vakillik va resurslar miqdoriy ko'rsatkichlar bo'lsa-da, Relia resurslarning gender taqsimoti sabablarini va gender vakilligidagi tengsizliklarni o'rganadi.

Ushbu bosqichda so'raladigan ko'proq savollar:

- Biz qanday gender xulq-atvor namunalarini ko'ramiz?
- Kimning ehtiyojlari qondirilmoqda?
- Stereotiplar tengsizlikka ta'sir qiladimi?
- Ayol va erkakning qiziqishi, imkoniyat va istaklari teng baholanadimi?
- So'rov o'tkazilayotgan sektordagi faoliyat foydalanuvchi/mijoz jinsi asosida amalga oshiriladimi?

- Ayollar va erkaklar individual va guruhlar sifatida gender stereotiplari bilan bog'liq turli talab va umidlarga duch keladimi? • Gender shartnomasi qanday tuzilgan? Gender shartnomasi deganda biz ba'zi vazifalarni "ayollik", boshqalari esa "erkak" deb ta'riflanishiga olib keladigan hukmron normalar va qadriyatlarini nazarda tutamiz.

R4 amalga oshirish – Yangi maqsadlar va chora-tadbirlarni shakllantirish R4 savolga javob beradi: Gender tengligiga erishish uchun harakat/siyosat qanday shaklda bo'lishi kerak? Qanday choralar ayollar va erkaklar ehtiyojlarini qondiradi? Ushbu bosqichda R1-R3 tahlili natijalari to'planadi va gender tengligi bo'yicha o'z majburiyatlarini bajarish uchun siyosat o'zgarishi kerakmi yoki yo'qmi aniqlanadi. Boshqa metodologiyalarda bo'lgani kabi, o'rganilayotgan sektorda gender tengsizligi qanday ko'rinishini va bu sektorda gender tengligi qanday bo'lishi kerakligini bilish muhimdir.

Bu masalada ayollar va erkaklarning fikr va qarashlarini inobatga olgan holda, ortiqcha baho berish qiyin.

Yangi maqsad va chora-tadbirlarni belgilashda gender tengsizligi, hozirgi maqsad, gender tengligining uzoq muddatli va qisqa muddatli maqsadlarini tavsiflash zarur. Keyinchalik, ushbu maqsadlarga erishish uchun zarur bo'lgan chora-tadbirlarni belgilashingiz kerak. Ushbu maqsadlarga erishish uchun belgilangan vaqt oralig'ida maqsad va ko'rsatkichlarni belgilang.

Ko'rsatilgan chora-tadbirlarni amalga oshirish va maqsadlarga erishishni tekshirish uchun maqsadlarga erishish bo'yicha monitoring va hisobot tizimini yaratish kerak. gender tengligini targ'ib qilish bo'yicha yangi chora-tadbirlarni qanday va qachon baholashni rejalashtirayotganingizni hal qiling.

GENDER STATISTIKA

Genderga yo'naltirilgan byudjetlashtirishni amalga oshirishning asosiy sharti - bu gender statistikasining mavjudligi.

1. Gender statistikasi nima

Gender statistikasi ayollar va erkaklarning quyidagi sohalaridagi holatiga oid ma'lumotlar to'plamidir: aholi, oila, sog'liqni saqlash, ta'lim va aloqa, bandlik, inson huquqlari va siyosat. Optimal ijtimoiy-demografik siyosatni ishlab chiqishda, ayollar va erkaklar uchun teng huquq va teng imkoniyatlar tamoyilini amalga oshirishda ayollar va erkaklarning muayyan ijtimoiy-demografik guruhlar sifatidagi xususiyatlarini hisobga olishning eng muhim vositalaridan biri hisoblanadi.

Gender statistikasi an'anaviy statistika sohalarining har birining ajralmas qismidir; ayollar va erkaklarning ahvoli to'g'risidagi statistik ma'lumotlarni aniqlash, ishlab chiqish va tarqatishga xizmat qiladi; mamlakat aholisiga ta'sir ko'rsatadigan har qanday siyosatni ishlab chiqishda, shu jumladan gender byudjetini shakllantirish jarayonida hisobga olinadi.

Ayollar va erkaklar jamiyatda turli rollarni o'ynashda davom etadilar va resurslardan tengsiz foydalanish va nazorat qilishda davom etadilar. Erkaklar va ayollarning qobiliyatlari va qiziqishlari ham har xil. Ushbu farqlar rasmiy statistikada to'liq aks ettirilishi kerak. Gender yondashuvi nafaqat ayollarga, balki erkaklarga ham qaratilgan. Erkaklar pozitsiyasini o'rganish ayollarning pozitsiyasini tushunish uchun ham juda muhimdir.

Aholining erkaklar va ayollarga bo'linishi aholining boshqa ijtimoiy toifalarga bo'linishi bilan to'ldiriladi. Barcha ijtimoiy toifalarning, masalan, jinsi, yoshi, etnik guruhi, ta'lim va kasbiy guruh, kam ta'minlanganlar guruhi, migrantlar yoki nogironlar guruhining o'zaro ta'sirining tabiatini hisobga olish muhimdir.

Ma'lumotlar jinsi, yoshi, ta'lim guruhi va boshqalar bo'yicha ajratilganda byudjetlashtirish uchun juda qulaydir. Bu ayollar va erkaklarning turli ijtimoiy guruhlari resurslaridan foydalanish imkoniyatini to'g'ri baholash, kamsitish chuqurligini baholash imkonini beradi. Masalan, migrant ayollar jinsi va muhojirlar guruhiga a'zoliigi asosida ikki tomonlama kamsitish yoki resurslarga kirishda ikki tomonlama to'siqlarga duch kelishlari mumkin.

Resurslarning gender taqsimotining statistik aks ettirilishi resurs hajmining taqsimlanishi va uning sifat tarkibiy qismlarining taqsimlanishini ifodalashi kerak. Agar o'z-o'zini ish bilan ta'minlaydigan aholi orasida ayollar ulushini hisobga oladigan bo'lsak, yakka tartibdagi bandlik turlarida ishtirok etish to'g'risida ma'lumot kerak bo'ladi ("shuttlewoman", repetitor, detektiv, haydovchi). Sog'liqni saqlash tizimi xizmatlaridan foydalanish darajasini jins bo'yicha ehtiyojlar bo'yicha taqdim etish muhimdir. Gender davlat statistikasining keng qamrovli tizimi ayollarning hayotning barcha jabhalarida - oilada (uy xo'jaligida), ishda, ta'limda, sog'liqni saqlashda, aloqada, insoniyatda tutgan o'rni bilan solishtirganda mavqei haqida tasavvur hosil qilishi kerak. huquqlar va siyosat.

Gender statistikasi bu nafaqat statistikaning barcha bo'limlari bo'yicha barcha mumkin bo'lgan ko'rsatkichlarni jinslar bo'yicha taqsimlash, balki gender tengsizligini tezkorlik bilan kuzatib boruvchi, gender mehnat taqsimoti va gender stereotiplarining unga ta'sirini ochib beradigan va ta'kidlaydigan shunday statistik tizimni yaratishdir. jins bo'yicha kamsitish. Hayotning barcha sohalarida erkaklar va ayollarning holati to'g'risidagi ma'lumotlardan tashqari, gender statistikasi ayollar va erkaklar holatidagi o'zgarishlarni kuzatish, institutsional o'zgarishlarning gender guruhlari pozitsiyasiga ta'sirini kuzatish, xalqaro taqqoslashlarni o'tkazish imkoniyatini berishi kerak. , hamda yangi ko'rsatkichlar va yo'nalishlarni ishlab chiqish. Bu mamlakatda gender statistikasi tizimini rivojlantirishni nazarda tutadi.

2. Gender statistikasini ishlab chiqarish uchun axborot manbalari

Gender statistikasi bo'yicha ma'lumot manbalari butun tizimni ifodalaydi: aholini ro'yxatga olish, tanlanma so'rovlar, ma'muriy ma'lumotlar. Aholini ro'yxatga olish mamlakat aholisini har tomonlama qamrab olish, aniq sana bo'yicha ma'lumotlarni to'plash va savollarning nisbatan kichik ro'yxati bilan tavsiflanadi. Ma'muriy ma'lumotlar turli ro'yxatlar (harbiy ro'yxatga olingan saylovchilar), ro'yxatlar va joriy ro'yxatga olish ma'lumotlari bilan ifodalanishi mumkin. Aholi registrlari jarayonni tashkil etishning texnik murakkabligiga qaramay, ko'plab mamlakatlarda tarqatiladi va shaxsning demografik hodisalari, uning ijtimoiy-professional holati to'g'risidagi ma'lumotlarni o'z ichiga oladi. Aholini joriy hisobga olishda aholining hayotiy harakati (tug'ilish, o'lim, nikoh, ajralish) va migratsiya hodisalarini qayd etish faktlari qayd etiladi.

Namunaviy so'rovlar aholi/uy xo'jaliklari/korxonalar hayotining ayrim tomonlarini chuqurroq o'rganadi. Gender statistikasi uchun vaqtdan foydalanish bo'yicha so'rovlar ayniqsa muhimdir.

Odamlar kun davomida o'z vaqtlarini turli tadbirlarni bajarish uchun qanday ajratishlari haqida ma'lumot to'planadi. Statistik ma'lumotlar odamlarning faoliyat turlarini, ushbu tadbirlarning har birini amalga oshirish uchun sarflangan vaqtni, ularni amalga oshirish shartlarini aks ettiradi.

Ayollar va erkaklar muammolari haqida ma'lumot olishning samarali usuli turli manbalardan bog'langan yoki birlashtirilgan ma'lumotlarni yoki bitta manbadan bo'ylama ma'lumotlarni yaratishdir (ya'ni, tanlab olingan so'rovning turli bosqichlari yoki turli aholi ro'yxatidan olingan birlashtirilgan ma'lumotlar).

Gender tengligining sifat xususiyatlarini o'lchash texnikasi

Ba'zida gender tengligining sifat xususiyatlarini o'lchash qiyin. Masalan, ayollar huquqlariga rioya etilishi, ayollarning iqtisodiy resurslardan, ta'lim va sog'liqni saqlashdan teng foydalanish imkoniyatini baholash qiyin.

Bugungi kunda sifat xususiyatlarini miqdoriy parametrlar bo'yicha baholash sohasida bir nechta usullar ishlab chiqilgan:

1) bilvosita ko'rsatkichlar yordamida. Masalan, ayollar yoki erkaklar oladigan ta'lim sifatini ta'lim muassasalaridagi asosiy xodimlar soni kabi ishonchli ko'rsatkichlar bilan o'lchash mumkin; zamonaviy o'quv qurollari bilan ta'minlash; imtihonlarni muvaffaqiyatli topshirganlarning ulushi; ta'lim olish xarajatlari; ta'lim muassasalarining turi va boshqalar;

2) turli qo'shimchalar yordamida. Ayollar yoki bolalar huquqlari bo'yicha ombudsman lavozimini ta'sis etish to'g'risidagi ma'lumotlar uning jamiyatdagi rolini aks ettiruvchi ko'rsatkichlar bilan to'ldirilishi mumkin (masalan, ombudsmanga taqdim etilgan ishlar soni);

3) respondentlarning javoblarini masshtablash. Masalan, onalar o'limini o'rganishda respondentlardan antenatal parvarish sifatini 1 balldan ("qoniqarsiz") 10 ballgacha ("barcha talablarga javob beradi") baholash so'ralishi mumkin;

4) bir necha mamlakatlar uchun bayonotning haqiqat yoki yolg'onligini tahlil qilish orqali. Agar u yoki bu konventsiya mintaqa mamlakatida ratifikatsiya qilingan bo'lsa, unda bu ma'lumot miqdoriy hisoblanadi, chunki uning taqdimoti nominal sifat ko'rsatkichlari reytingi bilan bog'liq;

5) ma'lum sifat ma'lumotlarini ularning ahamiyatiga ko'ra tartiblash. reytingini tushuntiring

Shuni yodda tutish kerakki, aholini ro'yxatga olish dasturlari, so'rovlar, joriy ro'yxatga olish shakllarini ishlab chiqishda, shuningdek, olingan natijalarni tahlil qilishda sifatli sotsiologik tadqiqot usullaridan (fokus-guruhlar, suhbatlar va boshqalar) foydalanish foydalidir. Sifatli tadqiqotlar yashirin gender muammolarini aniqlash, gender afsonalari va stereotiplarini yo'q qilish va miqdoriy usullar yordamida olish mumkin bo'lmagan ma'lumotlarni to'ldirish imkonini beradi. Axborot to'plash va mavjud vaziyatni tahlil qilishning miqdoriy va sifat usullarining kombinatsiyasi ayollar va erkaklarning ahvolini o'rganishning istiqbolli va istiqbolli usuli hisoblanadi.

Gender statistikasining afzalliklari

Gender statistikasining afzalliklari nafaqat ayollar va erkaklar, ayniqsa ijtimoiy xavf guruhlar uchun, balki butun davlat va jamiyat uchun ham mavjud, chunki boshqarish uchun siz bilishingiz kerak.

Gender statistikasi:

- mamlakatda statistik tizimni takomillashtirish, ko'rsatkichlarni batafsil tavsiflash, ularni ijtimoiy-demografik guruhlar bo'yicha taqsimlash, o'rtacha qiymatlarning past ahamiyatligi ("kasalxonadagi o'rtacha harorat") muammosini hal qilish;
- butun jamiyatning, shuningdek, olimlar, ish beruvchilar, siyosatchilar, nodavlat notijorat tashkilotlarining ayollar va erkaklar ahvoli to'g'risida xabardorligini oshiradi;
- davlat ijtimoiy siyosati samaradorligini oshiradi;
- -barcha darajadagi genderni asoslangan byudjetlashtirishning axborot bazasini ta'minlaydi va samaradorligini oshiradi;
- korporativ ijtimoiy siyosat hamda nodavlat notijorat tashkilotlari va donorlar faoliyati samaradorligini oshiradi;
- mamlakatning iqtisodiy, demografik va ijtimoiy rivojlanishida gender omilini hisobga olish imkonini beradi.

Gender statistikasi genderni mos byudjetlashtirish haqida ma'lumot beradi va byudjetlashtirish jarayonining samaradorligini oshiradi

Mana, gender migratsiya statistikasi qanday savollarga javob berishi mumkinligiga misol. Umumiy migratsiya oqimlarining feminizatsiyasi kuchayib borayotgani, miya oqimining feminizatsiyasi, noqonuniy migratsiya va qabul qiluvchi mamlakatlarda noqonuniy bandlik sektorlarining feminizatsiyasi fonida, migrantlarning ijtimoiy-demografik tarkibi haqidagi oddiy savollarga javob berishdan tashqari, gender migratsiya statistikasi. oqimlar va kontingentlar ko'plab murakkab savollarga javob berishga yordam beradi. Ayollar va erkaklar mehnat va o'qish migratsiyasining rivojlanishiga qay darajada hissa qo'shmoqda? Noqonuniy migratsiyaning o'sishiga? Iqtisodiyotning ayrim tarmoqlarini rivojlantirishda? Belgilangan mamlakatda tug'ilish va o'lim ko'rsatkichlarining dinamikasi? Immigratsion jamoalarning moslashuvi va integratsiyasi? Xotin-qizlar muhojirlarni integratsiyalash siyosatida yoki kelib chiqqan mamlakat iqtisodiyotiga "aql va qo'l"ni qaytarish siyosatida asosiy tayanch bo'la oladimi? Migrantlarning birinchi va keyingi avlodlari ayollari va erkaklari qanday moslashadi va integratsiyalashadi? Migrant ayollar yoki migrant erkaklar uchun o'ziga xos muammolar bormi? Maxsus qo'llab-quvvatlash dasturlari qay darajada talab qilinadi? Ko'rib turganimizdek, bular demografik vaziyatni tahlil qilish, iqtisodiy rivojlanishni baholash va ijtimoiy siyosatni ishlab chiqish sohasidagi savollardir.

Gender statistikasining iste'molchilari olimlar, siyosatchilar, mansabdor shaxslar, nodavlat notijorat tashkilotlari vakillari, ish beruvchilar va umuman jamiyat, gender statistikasining iste'molchilari esa mansabdor shaxslar, olimlar, siyosatchilar, NNT vakillari, ish beruvchilar va umuman jamiyatdir.

Genderni mos byudjetlashtirish uchun gender statistikasi

Genderni mos byudjetni amalga oshirish uchun biz yig'ishimiz kerak

a) byudjet statistikasi

b) iqtisodiy va ijtimoiy genderni taalluqli statistika.

Byudjet statistikasi

Byudjet ijrosining gender tahlili uchun an'anaviy byudjet ma'lumotlaridan tashqari, byudjet xarajatlarining ijtimoiy tasnifi ishlab chiqilishi kerak. Masalan, qancha ayollar va erkaklar davlat sektori xizmatlari, uy-joy imtiyozlari va daromad solig'i imtiyozlaridan foydalanishini bilishimiz kerak.

Ayollar va erkaklar uchun hamda jamiyatning butun ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishi uchun genderga mos byudjetni ishlab chiqish bo'yicha olib borilgan ishlar ijobiy natijalari qayd etildi: davlat xarajatlari samaradorligini oshirish; byudjet faoliyatini monitoring qilish va nazorat qilish; korrupsiya ko'lamini qisqartirish; oshkoralik va javobgarlikni oshirish; fuqarolik jamiyati va demokratiyani kengaytirish; xalqaro majburiyatlarni bajarish. Gender byudjeti statistikasining yaxshi ishlab chiqilgan tizimi aholi va iqtisodiyot uchun genderga mos byudjetlashtirishni qo'llash samaradorligi va samaradorligini ham aks ettirishi kerak.

Iqtisodiy va ijtimoiy gender-sezgir statistika

Byudjet jarayonida gender ko'rsatkichlari ham gender tengligining bevosita ko'rsatkichlari, ham aholining turmush darajasi va ijtimoiy himoyasi ko'rsatkichlari (daromadlarni farqlash, maktabgacha ta'lim muassasalari bilan ta'minlash, tibbiy sug'urta, soliq sxemalari, pensiya tizimi) va ularni tavsiflovchi ko'rsatkichlar bo'lishi mumkin. genderga oid chora-tadbirlar (davlat sektorida ish haqini oshirish, oila va bolalar nafaqalarini oshirish) va dasturlarning (uy-joyning arzonligi, ta'lim, sog'liqni saqlashni rivojlantirish, qishloqni rivojlantirish bo'yicha milliy loyihalar, alkogolizmga qarshi kurash dasturi, demografik siyosat) mavjudligi va samaradorligi; oila siyosati).

Gender tengligi bo'yicha ma'lumotlarga kirishni qanday tashkil qilish kerak?

- Mustaqil ilmiy muassasalar, universitetlar va nodavlat notijorat tashkilotlariga tahliliy ishlarni buyurtma qilish foydalidir.
- Tarmoqli vazirliklarning byurokratik tuzilmalarida o'z tahliliy boshqarmalari bo'lishi mumkin, ular, jumladan, gender holatini tahlil qilish bilan shug'ullanishi kerak. Tegishli bo'limlardan maslahat olishingiz mumkin.
- Statistika organlariga so'rov yuborishingiz mumkin. Ko'pincha gender byudjetlarini ishlab chiquvchilar gender statistikasidan mustaqil ravishda foydalanishga tayyor bo'lgan holatlar mavjud. Gender statistikasi (ko'rsatkichlar, pivot jadvallar, indekslar) bo'yicha tayyor ma'lumotlarni qayerdan olsam bo'ladi? Ko'pgina xalqaro tashkilotlar, ijtimoiy muammolar va/yoki statistik ma'lumotlarni to'plash va tarqatish bilan shug'ullanuvchi mintaqaviy tashkilotlarning muhim qismi, shuningdek, milliy statistika qo'mitalari qog'oz va elektron gender statistikasini - tayyor jadvallarni yoki elektron so'rov bo'yicha individual ko'rsatkichlarni taqdim etadilar.

Gender byudjetini tuzishda ijtimoiy byudjet xarajatlarini (erkaklar va ayollar muammolaridan kelib chiqqan holda) ajratib ko'rsatish kerak: ta'lim va sog'liqni saqlash sohasidagi ish haqi, asosan ayollar bandligi, kam ta'minlanganlarga ijtimoiy yordam, bolalar uchun to'lovlar, mahalliy dasturlar. ro'yxatga olingan ishsizlarni qo'llab-quvvatlash, bu erda ayollar ham ustunlik qiladi.

O‘zbekistonda “Mahalliy hamjamiyatlar uchun gender byudjeti” loyihasi doirasida amalga oshirilayotgan gender tashabbuslari

Boquvchisini yo‘qotgan ayollarga yordam berish uchun mablag‘larni shakllantirish bo‘yicha byudjet jarayonining shaffofligi va ishtiroki

Shahar: Buxoro

Treningda ishtirok etganingiz uchun tashakkur: “Boquvchisiz qolgan ayollarga yordam berish uchun mablag‘larni shakllantirish bo‘yicha byudjet jarayonining shaffofligi va ishtiroki”

“Mahalliy hamjamiyatlar uchun gender byudjeti” loyihasi doirasida – Gumanitar-huquqiy markaz va “Consulting Monitor Group” tahliliy guruhi viloyatdagi bir qator o‘ta dolzarb yo‘nalishlar va loyiha mavzusi bo‘yicha kelishuvga erishdi.

1. Masalan, pandemiya davrida ayollar bilan bog‘liq vaziyatga e‘tiborni qaratish uchun hududda qator so‘rovlar o‘tkazish zarurligi e‘tirof etildi. So‘rovlar maqsadli guruh – Buxoro shahridagi 4 ta mahalla fuqarolar yig‘ini aholisi va ta‘lim va sog‘liqni saqlash sohalari o‘rtasida gender jihatdan eng muvozanatli bo‘lgan byudjet tarmoqlari o‘rtasida o‘tkaziladi. Bu tashabbus Qozog‘istondan kelgan hamkorlar va O‘zbekiston Respublikasi Ombudsman idorasi ishtirokida o‘tkazilgan davra suhbatidan so‘ng shahar hokimligi tomonidan qo‘llab-quvvatlandi. 2021 yil 17 sentyabr. Akramova Hafiza boshchiligidagi tashabbus guruhi hokimlikda qator yig‘ilishlar o‘tkazdi va muhokamalardan so‘ng pandemiya davrida ayollarning ahvolini o‘rganish bo‘yicha qo‘shma guruh tuzish to‘g‘risida qaror qabul qilindi.

2. Shuningdek, Ombudsman tomonidan o‘tkazilgan davra suhbatida ushbu muammoga e‘tibor qaratilishi natijasida pandemiya davrida yordamsiz qolgan ayollarga ko‘rsatilayotgan yordamni oshirish bo‘yicha Respublika parlamentiga takliflar kiritish boshlandi. Shuningdek, boquvchisi bo‘lmagan oilalar uchun. Bu taklif 17-sentabr kuni Buxoroda bo‘lib o‘tgan davra suhbatida va bir guruh tashabbuskor ayollar, jumladan, Bandlik va mehnat munosabatlari vazirligi vakillari bilan o‘tkazilgan muzokaralar natijasida bildirildi.

3. Loyihani amalga oshirish jarayonida 1-martdan boshlab maqsadni amalga oshirish uchun shahar hokimligi ko‘magida ikkita mahallada ma‘lumotlarni yig‘ishni va vaziyatni monitoring qilishni boshlagan eng faol ishtirokchilarni dastlabki o‘qitish va saralash ishlari o‘tkazildi.

Ayni paytda guruhning mahalliy hamjamiyat va hokimlik bilan birlashgan sa‘y-harakatlari bilan mahalliy hokimiyat organlarining tezkor yordami yoki samarali aralashuvi zarur bo‘lgan ayrim oilalar to‘g‘risida ma‘lumotlarni to‘plash va xabardor qilishning samarali mexanizmi yaratilgan. Uning tashabbuskor guruhi faoliyati davomida boquvchisini yo‘qotgan va o‘ta muhtoj oilalardan 12 nafariga Markaz huquqshunoslari ko‘magida moddiy yordam va huquqiy maslahatlar berildi. Guruh tomonidan muhtojlar ro‘yxati tuzilib, ular hokimlik vakillari tomonidan inobatga olindi va bugungi kunda bu oilalar o‘z mahallalarida doimiy yordam ko‘rsatishda ustuvor ahamiyat kasb etmoqda.

Xorazm viloyatida to‘liq karantin davrida kam ta‘minlangan oilalardagi ayollar va bolalarga yordam ko‘rsatish bo‘yicha byudjet tashabbuslari ko‘rib chiqildi.

Matchanova Rayxon – “Najot” ayollarga yordam berish tashabbuskor guruhi

Shahar: Xva

Treningda ishtirok etgani uchun tashakkur: “Boquvchisiz qolgan ayollarga yordam berish uchun mablag‘larni shakllantirish bo‘yicha byudjet jarayonining shaffofligi va ishtiroki”

Uchrashuvlarimiz faol ishtirokchilaridan biri – “Mahalliy mahallalar uchun gender byudjeti” loyihasi doirasida xivalik pandemiya davrida og‘ir ahvolda qolgan ayollarga yordam ko‘rsatishni tashkil etishda ham ijobiy natijalarga erishildi. Dastlab Xorazmdagi trening tashkilotchilari faol va savodli ayollarni o‘z jamiyatlari jamiyatini yordamga muhtoj ayollarga yordam berish muammosiga birlashtirishdek ezgu missiyaga jalb etishga ko‘maklashishni maqsad qilgan. Pandemiya davridan beri doimiy karantinlar va erlarning boshqa joylarda barqaror ishlashi uchun imkoniyatlarning yo‘qligi ayollarning daromadsiz va boquvchisiz qolib ketish xavfi ostida ekanligiga olib keldi. O‘zbekistonda erkaklar va ayollar o‘rtasidagi tengsizlik ikkinchisini COVID-19 pandemiyasi sabab bo‘lgan iqtisodiy zarbalar ta‘siriga nisbatan zaifroq qiladi. Ishdan, xorijdan pul o‘tkazmalari va boshqa manbalardan olinadigan daromadning yo‘qolishi, uy-ro‘zg‘or yukining ortishi, oiladagi zo‘ravonlik holatlarining ko‘payishi – bularning barchasi Xorazmdagi kam ta‘minlangan xonadonlardagi ayollarning turmush sharoiti va salomatligini yomonlashtirdi. Pandemiya davrida uy xo‘jaliklari boshlig‘i bo‘lgan ayollar ham, erkaklar ham ish o‘rinlarini yo‘qotish va xorijdan pul o‘tkazmalari daromadlarining kamayishi darajasi bir xil darajada bo‘lgan. Ammo bu zarbalar o‘rtacha hisobda ularning iqtisodiy farovonligini ta‘minlash manbalariga ega bo‘lmagan ayollar uy xo‘jaliklariga zarar etkazishi mumkin. Pandemiya boshlanishidan oldin ham uy xo‘jaliklari boshlig‘i ayollarning o‘rtacha oylik daromadi Xorazmdagi erkaklarikiga qaraganda 17 foizga kam edi.

Loyihani amalga oshirish jarayonida maqsadga erishish uchun dastlabki tayyorgarlik va eng faol ishtirokchilar saralab olindi, ular shahar hokimligi ko‘magida ma‘lumotlarni to‘plash va mahallalardagi vaziyatni monitoring qilishni boshladilar. Matchanova Rayxon og‘ir ahvolga tushib qolgan oilalar haqida ma‘lumot yig‘a boshladi va ba‘zan qorong‘i tushguncha mahallada uyma-uy yurib, pandemiya davrida boquvchisini yo‘qotgan oilalar nima sababdan va qanday borligini aniqladi. Mahallalarda ularning rahbarlari bilan uchrashuvlar o‘tkazib, mahalla ahlini guruhlarga bo‘lib birlashganda ularning imkoniyatlari qanchalik kengayib borishi, gender byudjetini tuzish bo‘yicha bilimlardan to‘g‘ri foydalanish, muhtojlarga yordam ko‘rsatishni tizimli yo‘lga qo‘yish haqida gapirdi.

Xivada hokimlik bilan hamkorlikda bunday oilalarga tez yordam ko‘rsata oladigan xotin-qizlar guruhi tashkil etildi va ko‘pincha hokimlik o‘rniga odamlar Matchanova Rayxonga murojaat qila boshladilar, chunki u bilan bog‘lanish tez va ijobiy natija berdi. Uning tashabbuskor guruhi faoliyati davomida pandemiya davrida boquvchisini yo‘qotgan va o‘ta muhtoj deb topilgan 7 ta oilaga moddiy yordam va huquqiy maslahatlar berildi. Guruh tomonidan muhtojlar ro‘yxati tuzilib, ular hokimlik vakillari tomonidan hisobga olindi va bugungi kunda bu oilalarga mahallada doimiy yordam ko‘rsatish maqsadida. Bugungi kunda Matchanova Rayxon va uning do‘stlari xotin-qizlarni hamjihatlikka jalb etish, boshqalarga yordam berish yo‘lida mehnat qilish qobiliyatiga allaqachon ishonishgan va buni mahallada ham, hokimlikda ham tushunishadi. Ularning mahallada tarqata boshlagan ne‘matlari allaqachon qo‘ldan-qo‘lga o‘tib, o‘z samarasini bera boshladi. Xotin-qizlar va Xiva hokimligi o‘rtasida muloqot mexanizmi yaratildi ...

Samarqand – “Ayollar – yakka tartibdagi tadbirkorlar va soliqlarning shakllanishi” – mahalliy soliqlarni shakllantirishda tadbirkor ayollarning ishtiroki mexanizmlarini tahlil qilish va ishlab chiqish.

O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi huzuridagi Ombudsman instituti tomonidan Buxoro, Xiva va Samarqand shaharlari faol ayollari o‘rtasida hamkorlik qilish taklifi asosida yuqorida qayd etilgan shaharlardagi mahallalarga xotin-qizlarni jalb etish yuzasidan muntazam ravishda muhokamalar o‘tkazish to‘g‘risida qaror qabul qilindi. guruhlarga mahalliy byudjetni muhokama qilish va mahalliy mahalla byudjetlarini shakllantirishda ishtirok etish imkonini beruvchi qonun hujjatlariga normani kiritish bo‘yicha tavsiyalar ishlab chiqish. Samarqandda “Gender byudjeti” loyihasi doirasida jamoatchilik muhokamasi tashabbusi

bilan hokimlik va mahalla bilan yaqin hamkorlikda ish olib borayotgan tadbirkor ayollar hamjam... Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish asosiy yo'nalishlardan biridir. O'zbekiston iqtisodiyotidagi tarkibiy o'zgarishlarning yo'nalishlari. Bu tarmoq nafaqat yalpi ichki mahsulot shakllanishining asosiy ishtirokchisi, balki aholi bandligini ta'minlash, daromad manbai va farovonligini oshirishning muhim bo'g'inidir. Ayollar tadbirkorligi O'zbekistonda xususiy biznesning muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. Statistika ma'lumotlar shuni ko'rsatadiki, tadbirkor ayollar kreditlar bo'yicha to'lamaslik, qarzlarni o'z vaqtida to'lash va jamg'armalarni yig'ishga moyilliklari kamroq. Bu bank tuzilmalari e'tiborini muloqot boshlanishiga qaratdi... Tadbirkorlardan biri Zulfiya Fattayeva moliya sektoriga e'tibor qaratilayotgan bolalar uchun xususiy maktab tashkil etishga qaratilgan qiziqarli biznes loyihasini taklif qildi. Taklif qiziqarli bo'ldi, chunki o'qish uchun boshlang'ich to'lovni bir guruh tadbirkor ayollar o'z zimmalariga olgan bo'lsa, ikkinchisi, ushbu maktab o'quvchilari pandemiya davrida ayniqsa jabrlangan va boquvchisiz qolgan oilalardan ishga qabul qilingan. Bu g'oya Samarqand moliya sektori tomonidan qo'llab-quvvatlandi va xususan, qizlar asosiy kontingent bo'ladigan maktab tashkil etish uchun banklar tomonidan imtiyozli shartlarda kredit taklif qilindi. Faol ayollar "Gender byudjeti" loyihasi doirasida mavjud ana shunday maktablar bo'yicha o'rganishlar o'tkazib, viloyatda moliyaviy asoslarga ega mustaqil ta'lim muassasalarini, ayniqsa, ayollar va qizlarni ko'paytirish nihoyatda muhim, degan xulosaga keldi. Taklif O'zbekiston Respublikasi Inson huquqlari bo'yicha vakili (Ombudsman) devoniga ham ko'rib chiqish uchun kiritildi. Batafsil tahlil qilib, Respublika Xotin-qizlar qo'mitasi yig'ilishiga tavsiya tariqasida taqdim etish.

Foydalanilgan manbalar ro'yxati

1. Mahalliy darajada byudjetlashtirishning gender jihatlari. Amaliy qo'llanma Ukraina 2012
2. Gender byudjeti bo'yicha qo'llanma. Gender byudjeti va boshqaruvi xalqaro markazi. BMT Ayollar 2013 yil.
3. Gender responsive budgetting at local administration. UN Women
4. www.researchgate.net
5. Gender budgeting: practical implementation Handbook prepared by Sheila Quinn
6. Promoting gender- responsive policiees and budgets: lessons from South East Europe experience in the period 2011-2013 UN Women, Austrian Development Cooperation

